

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 189, Година XXIV
ноември - декември 2016
Цена 1,00 лв.

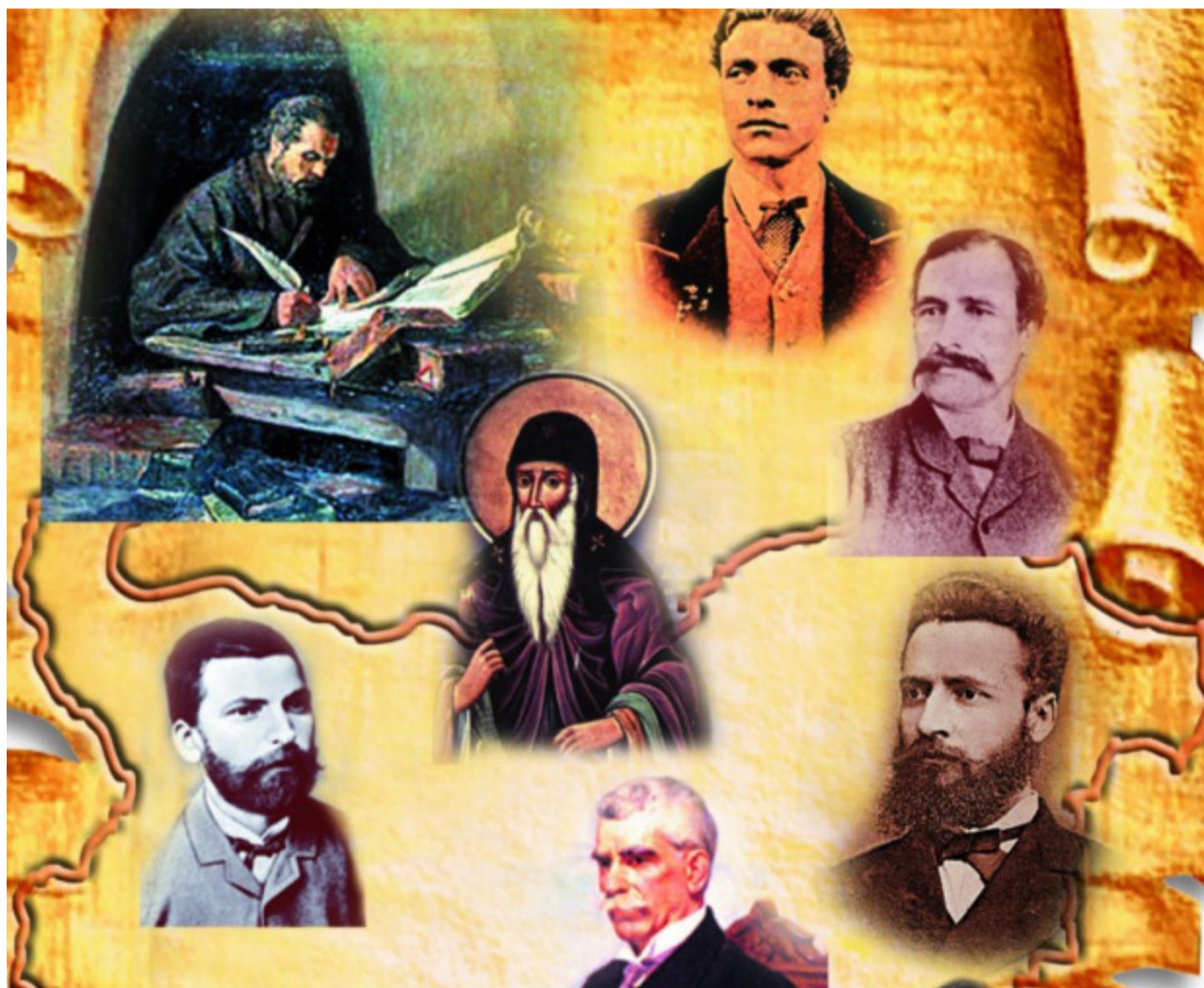

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

1-ВИ НОЕМВРИ - ДЕН НА НАРОДНИТЕ БУДИТЕЛИ

Атанас ДАЛЧЕВ

КНИГИТЕ

На К. Гълъбов

Пред мен е книгата разтворена
и денем, и ноща;
все сам, аз не познавам хората,
не зная и света.

Прилитат и отлитат птиците,
изгрява ден, залязва ден:
Аз дните си като страниците
пралиствам уморен.

Години да четеш за чуждия
живот, на някой чужд,
а твойт, никому ненужен,
да mine глух и пуст.

До мене ти не стигна никога,
о, зов на любовта,
а аз изгубих зарад книгите
живота - и света...

Крум ГЕОРГИЕВ

ДОКАТО МЕ ИМА

Свети братя!
Разтворете своите тоги
и след азбучния благослов,
дайте ми от вашата тревога,
дайте ми от вашата любов.

Слово родно!
С теб се радвам и болея -
докато ме има на света.
Българските песни аз ще пея,
българските книги ще чета.

1 ноември -

Ден на народните будители
Поздравявам всички съграждани и жители на община Стара Загора по повод празника, посветен на делото на възрожденците - книжовници и просветители, борци за национално освобождение! Първи ноември е общи български празник на историческата памет и на националното ни самочувствие. Изразявам своята признателност не само към будителите на възрожденската епоха, но и към съвременните будители: учители, артисти, писатели, художници, творци!

Отправям поздрави към всички, които с труда си допринасят за утвърждаването на Стара Загора като съвременен център на българската култура, наука и образование! Поздравления за всички млади хора с добри постижения в областите, в които се изявяват, за техните родители и преподаватели!

България е имала своите будители в не по-малко тежки времена. Вярвам, че ще ги има и занапред!

Живко ТОДОРОВ
Кмет на Община Стара Загора

Уважаеми

старозагорци,

Приемете поздрави
по случай 1 ноември –
Ден на народните
будители!

Днес отдаваме почит към всички
просветители, съхранявали и пазили
за поколения напред духът и традициите
на българите, за да пребъдат!

Българският народ винаги е бил единен, не само по
празници, но и в делници. Нека във всеки един от

нас гори светлият будителски огън!

Честит празник!

Емил ХРИСТОВ

Председател на Общински съвет Стара Загора

ВЕСТИ

**ЖИВОПИСЕЦЪТ
АНГЕЛ КАРАГЬОЗОВ
С ГОЛЯМАТА НАГРАДА
НА ЕСЕНЕН САЛОН'2016**

Носител на Голямата награда от „Есенен салон'2016“ е живописецът доц. Ангел Карагьозов, който тази година отбелязва своята 80-та годишнина. С плакета с изображение на Свети Георги, изработен от скулптора Александър Козаров, той беше удостоен за живописното си платно „Нощна разходка“. От своя страна доц. Карагьозов подари за фонда на Градската художествена галерия 10 творби от своята колекция, които ще бъдат избрани от директора на галерията проф. д-р Марин Добрев.

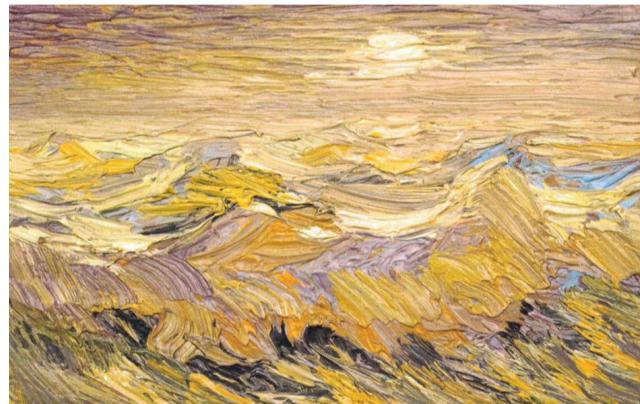
Традиционната годишна изложба на старозагорските художници в зала „Байер“ е посветена на Дения на Стара Загора - 5 октомври. Приветствие поднесе зам.-кметът Ivanka Сотирова. Тя връчи отличията на нагадените.

Angel KARAGYZOV, *Nochna razkhodka*

ПРОДАН ПРОДАНОВ НА 90

С огромно удоволствие и респект на 11 октомври Художествената галерия в Казанлък отвори врати за изкуството на Продан Проданов. Един от доайените на скулптурата, живописец-маринист, художник, който десетилетия живее тихо и интимно с творчеството си в с. Бузовград край Казанлък, но художник, чиито картини са притежание на няколко национални галерии и на колекции в Италия, Франция, Германия, САЩ, Аржентина, Великобритания, Швеция. В настоящата изложба, посветена на 90-годишнината на художника, той представи живописни картини с преобладаващо морски сюжети. Морето, нарисувано във всички цветове на дъгата, нарисувано като преживяна стихия, като взаимна любов, като съвършен модел на едно изкуство. На събитието дойдоха да поздравят художника много негови почитатели, приятели, колеги, гости. Известният флейтист Филип Купер, професор във Версайската национална консерватория, бе подготвил музикална изненада за художника и за всички присъстващи на откриването.

ОБЯВА

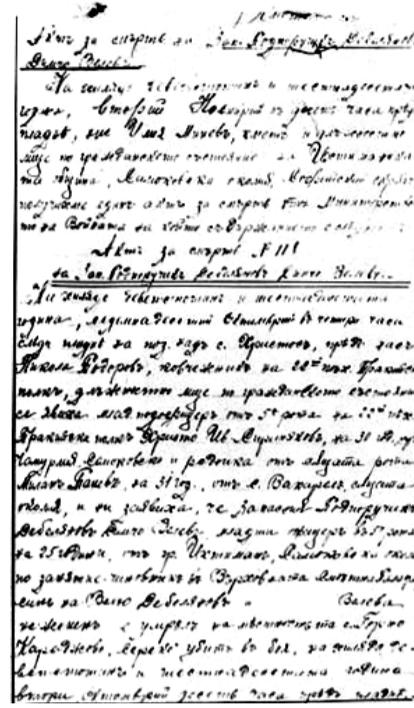
С любезното съдействие на Съюза на българските писатели и район Красна поляна в столицата, Народно читалище „Св.Св. Кирил и Методий“ 1924 обявява традиционния си национален конкурс за поезия „Лирически кръстопът на музите“2016. Участниците могат да изпращат до 3 /три/ непубликувани стихотворения в три екземпляра на адрес:

1330 София, Красна поляна, бул. Възкресение 64, читалището, за конкурса.

Конкурсът е явен, на отделен лист добавете точния си адрес, имейл и телефони за връзка.

Крайният срок за получаване на творбите е 25 ноември 2016 г. Резултатите ще бъдат обявени и връчени до 10 декември т.г. в съчетание с провеждането на Бард-феста на Красна поляна 2016г.

**100 ГОДИНИ ОТ ГИБЕЛТА
НА ДИМЧО ДЕБЕЛЯНОВ**

Акт за смърт на Зап. Подпоручик Дебелянов Димчо Велев

На хилядо деветстотин и шестнадесетата година, втори Ноемврий десет часа преди пладне, ние Илия Минев, кмет и длъжностно лице по гражданско състояние на Ихтиманска община, Самоковска околия, Софийски окръг, получихме един акт за смърт от Министерството на Войната, на който съдържанието е следното: Акт за смърт № 118 на Зап. Подпоручик Дебелянов, Димчо Велев

Бележка на Павел Б. Николов, издирил и копирал документа от архива на Община Ихтиман: Смъртният акт на Димчо Дебелянов е изпратен в гр. Ихтиман и е заведен там, защото по всяка вероятност поетът в момента на записването си като доброволец за фронта не е имал постоянен адрес в София, в Копривщица вече няма негови живи близки и затова е посочил адреса на най-големия си брат Иван, началник на пощата в Ихтиман, където Димчо учи 2 и 3-ти (днес 6 и 7-ми прогимназиални класове). В Ихтиман Димчо често е гостувал и е имал много приятели.

Димчо Дебелянов (прав, горе ляво) на фронта

ГОСТУВАНЕ НА ПИСАТЕЛИ ОТ ЯМБОЛ

Г-жа Иванка СОТИРОВА, зам.-
кмет Хуманитарни дейности,
приятелства гостите

На 13 октомври в зала „Байер“ - Стара Загора гостува група от Дружеството на писателите в град Ямбол. Председателят на Дружеството Тенко ТЕНЕВ представи своите колеги - Генка Богданова, Ваня Велева, Илко КАПЕЛЕВ - Сибиряка, Христо КАРАСТОЯНОВ, Любомир КОТЕВ и Радко СТОЯНОВ. Г-жа Иванка СОТИРОВА, зам.-кмет Хуманитарни дейности, поздрави гостите от Ямбол, а ученици от СМУ „Христина МОРФОВА“ изпълниха композиции на Лудвиг Ван Ветовен, Дмитрий Шостакович, Любомир Петков и Сергей Рахманинов.

Гостите ни представиха свои произведения, част от които може да прочетете на страница 6 и 7 в този брой на „Литературен глас“.

Румен СТОЯНОВ - 75

ПОЕЗИЯ

Повъхнала вода. Може да мине за свръхкратко хайку, но друга ми е тук приказката. Има ли поезия в двусъставния израз? Според мен, за мен да. Защо? Защото ме изтрягва от обичайните определения (чрез прилагателно) досежно H2O. Защото създава нова, необичайна присъщност на вода, съвсем неочеквана. Защото раздвижва моето въображение: кара ме да мисля като как ще да е тая хем вода, хем повъхнала: оксиморон, тоест съчленяване на взаимно изключващи се качества, свойства, пък тук се оказват съчленени: изказът обединява в едно цяло две необединимости.

Поезия е красиво намиране на нена-мируемо.

Летен сънчев ден. Пътувам с влак. Зяпам през прозорец как се низкат дървета, ниви, хълми, къща, храст. Съмъквам зацепаното стъкло. Летящите назад гледки тозчас приобретяват яснота, отчетливост, свежест, едва ли не инаквост, другост: като да съм внезапно си умил очите.

Поезия е измиване на сетивата.

Предполагам, че многотията от възприятия, дърпайки ме ту насам, ту на там, и насам, и на там, с обилието си ме някак затлачва, та стих не идва. Вземайки пред вид, че в къде-къде по ми позната среда бликва стих, как от едва ли не втръсната обстановка тръгват мисъл, образ, насочвачи в последствие към стихотворба, пак ми теква: поезията (у мен) е непредвидима; тя е чист внезапен порив сред застоял въздух; е в състояние да изходи от даденост съвсем незначителна и да й придае неочеквана важност, да разкрие неподозирема инаквост.

Поезия е уинаквяване на нещата.

ПИТАНКИ БЕЗ ЧУДЕНКИ

Заничах по латиноамериканските си книги, та ми пригорча, още примъчня: защо, Божке мили, нямаме писатели от порядъка на Фунтес, Карпениер, Пас, Борхес, Кортасар, Маркес, Льоса, Астурис, Гимараенш Роза, Инфанте, Лесама? Сочейки ги с възхита имам пред вид техните книжовни дела, впечатляващи не само с изключително, у всеки различно, качество, но и с количество. Как тия мъже са успели да съчетаят в изумителна сплав на тий високо равнище едното и другото? Въпрос само на смайваща дарба или тоже вели-

канска воля да осъществят даденото им от горе? Защо ние българите, съвременници техни, уви, нямаме словесници, съизмерими с тия чутовни презокеанци? Защо те са могли каквото могли, а нам е то непосилно? Оти имаме един-единствен-едничък-едночък (Радичков) писател, до нейде съпоставим с тях? От къде тям идва такова неозаптимо желание за творческа ръстост, идеяна и художествена, пък у нас е твърде-твърде ситно? Как те обладават чудовищни дързост, размах, гълъб, обновителство, а тозе внушителен брой страници? Защо в съпоставка с поменатите човеци сме тий свитички, защо е тий къс, да не река обидно къс, нашият съзидателен порив? Защо, защо хъз не ни стига, мигар ни гнети писателски задух, че не поемаме дъх с пълни гърди? Свиди ни се, боязън, що ли? Не щем да платим голямата цена, която великото изкуство неизбежимо взема: хем ни се иска, хем не ни стиска? Хитруваме: малко да платим, много да получим? Защо скроени сме тясно, възтясно, тесновато?

ЗА ЧЕРГАТА И ДЪРПАЧИТЕ Й

Подир славния и героичен 10-ти поплак всенароден тегне връз къща, нива, балкани: пак не стига пуст бюджет да покрие ха туй, ха онуй, едно ли е, две ли са. Вземеш средства от едно перо, закърши друго, пък оголоваш трето, четвърто, край няма. Образно речено, а, уви, сторено, властниците непрестанно водят политика на късата черга.

Не знам, любомъдрий, си ли боравил с твърде къса черга: дръпнеш я да завиеш крака, оти студ ги лази, отвиеш рамене, тях загънеш, щръкнат нозе, каквото и да направиш, цял не можеш се закътва. По същия начин постъпват мъдрейшите наши държавници: дръп насам, дръп натам, вече десетилетия. Народът свил е долни крайници до носа, няма повеч накъде, а все зъзне, подвява му било тук (здравеопазване), било там (пенсии, образование...).

Извод: каквото и правителство да хване държавното кормило, нахалост е: при тая къса окъсяла черга. Не я ли подменим с по-дълга и широка, всички сметки, напъни, бе първо къде спешно да я притеглим, обречени са на провал: ще ни подвява я от към дирника, я от към предника.

С тий къса, па и тясна черга никой не може ни стопли. Оти е она тий маломерна? Кой я оразмери такава никаква? С дружни сили сториха го всички управленици, които целенасочено или неволно (!!!) съсираха българското селско стопанство и промишленост, които ги раздържавиха

по начин хищен, алчен, грабителски, те ни изтъкаха мижавото чердженце, та все го режат (бюджетно) и все късо. Кои ма, кои бях тия синковци, нихната мама? Лесно лъзват имената им: достатъчно е да си припомним - нека загърбим лъстиви, па лукави думи за демокрация, станала демонокрация - кои правителства измислиха, позволиха, осъществиха ликвидационни мерки, зловредни, самоубийствени раздържавявания, заменки, сива икономика - и те ги чутовните ни тъкачи на късата черга. Не друг, а те разрешиха и превърнаха производствения капитал в мъртвъ: предприятие, даващо прехрана за 1 000 семейства, бе нарочно съсирано и продадено за 1 (един) долар, обаче някой взе под масата един милион за услугата, с него построи триетажна къща и предоставя работа за едва неколцина (слугиня, готвачка, шофьор, градинар, двама вардияни). Всенародните пари, вложени в завода, бяха умъртвени: приказния дом нищо не произвежда.

С горните хватки бе изработена късата черга. Защото подир славния и още по-героичен 10-ти политици, управленици заложиха на погрешен образец: никое общество не може да благоденствува, щом не произвежда и то яко, качествено. Затуй каквото и благородни волпи да вдигнат до небеси отечествените интелектуалци (за кино, театър, музика, литература), тия зовове равнозначат с притегли насам, че да оголим там. Парите за култура не се берат по дървета,

идват от производство, няма ли читаво и обилно производство, никога няма да има пари за култура, крайно време е да го разберем. И преди да въпием за пари в опера, балет, изобразителни изкуства трябва повелително да искаме от по-редните си вождове вожкини, вожденца, вождяги здраво национално стопанство, сиреч дълга и широка черга, а не сегашното преосъдъно чердженце. С кражби (на тях заложиха десетоноемврийците) широка черга не се тъче, ако тий беше, защо немци, японци развиват производство, мигар по са глупави от нас?, друга възможност няма. И няма да има. Да изкрънкаме парици за култура без да ни е грижа от къде ще дойдат е все едно къща да строиш започвайки от покрива, не от основите. Каква ще участ споходи такава къща? Първо трябва да искаме от управлениците работещо стопанство, единствено то ще осигури необходимите отчисления за културен живот, здравно, пенсионно, образователно дело.

Нали опъването на горката ни бюджетна завивка вършено е в Народното събрание, в Министерския съвет и неговите ведомства, предлагам, в името на истината, сиреч какво точно правят депутати, министри, сборно да ги наричаме дърпачи. Съответно вместо Бюджетна комисия - Дърпаческа: право, куме, та в очи, кого ще да боли.

ЦИК

Не бях година време стъпвал в чудното село Драганово. Буйна растителност, виснали черничеви граници така затуляха уличната врата, че за миг се поколебах къде точно е. На следния ден хванах да поразчистя. Неочаквано спря кола и отец докторът Йоан дойде на помощ с раменна косачка и храсторез. Стебла, клони падаха лесно, бързо. Неканеният помощник току спря пред възвисоки неу碌ни, почти безлистни стръкове, каза туй е цикория и ми облечава тя. Йеромонахът свърши работата и натъпка чувал с цикория, ще вари чай за себе си и на други от нея ще дава.

Освен изненада (ха, това ли било цикория) и почуда (брей, каква целебност изобилства край моята ограда) изпитах мънърко доволство: до тогава знаех, че вносното слово обозначава неизвестни ми растение, сетих се и за кафе от цикория, а сега тая дума придоби живи пътът.

Разбрах не само, че цикорията се ширя волно по драгановските улици, но срещам нейните сини цветове из столични тревни площи.

По начин сходен (трева става билка) взех да гледам с инакви очи българските ни работи, щом се запрътърквах о чужди езици, книжовности, култури. Не че преди нашето било ми е от порядъка на буренак, ала за мен то вече приобрети някаква преди неподозирана стойност: хем то бе предишното, хем станало бе по-друго: по-значимо, както въпросното растение си беше същото, а единовременно и по-различно, билка стои над племенел, невзрачното стъблъ бе се извисило в творение полезно, лечебно.

Благодарен съм на цикорията, че ми припомни как (не изведенъж) из далечни краища, по други материци, аз провиждах, прочувах, в кратце проусещах за българското: сякаш го възприемах на по-висока степен, както лековито растение превъзхожда обикновено.

/ на стр. 11 /

ГОЛЯМАТА ЦЕНА...

канска воля да осъществят даденото им от горе? Защо ние българите, съвременници техни, уви, нямаме словесници, съизмерими с тия чутовни презокеанци? Защо те са могли каквото могли, а нам е то непосилно? Оти имаме един-единствен-едничък-едночък (Радичков) писател, до нейде съпоставим с тях? От къде тям идва такова неозаптимо желание за творческа ръстост, идеяна и художествена, пък у нас е твърде-твърде ситно? Как те обладават чудовищни дързост, размах, гълъб, обновителство, а тозе внушителен брой страници? Защо в съпоставка с поменатите човеци сме тий свитички, защо е тий къс, да не река обидно къс, нашият съзидателен порив? Защо, защо хъз не ни стига, мигар ни гнети писателски задух, че не поемаме дъх с пълни гърди? Свиди ни се, боязън, що ли? Не щем да платим голямата цена, която великото изкуство неизбежимо взема: хем ни се иска, хем не ни стиска? Хитруваме: малко да платим, много да получим? Защо скроени сме тясно, възтясно, тесновато?

Момчил СТОЯНОВ, Рисунка

Писатели Бог скроява, но кой ги доскроява, не ли всеки сам себе си? Ако е така, пък мигар би било инакояче, защо сме си докроичи страхливки? Кое ни въздържа, спира, прави ни джуджечести? Как Октавио Пас е нагазил до такива едва ли не плашещи дълбини/ширини, а ние все плащикаме се в плитчините на познанието? Как е сварил, редом с трудната, опасна мисионерска дейност в Бразилия отец Антонио Виейра да създаде тридесет (30) тома в 17-и век, кога далеч-далеч не разполагал с днешните свръхуслесняващи, сипещи осведоменост, времепестящи, свръхуслесняващи гъделчета, тогава писането било работа бавна, трудна, скърцаща с паче перо?

Само едно пътуване на свещеника от Сан Пауло до Лисабон и назад, колко дни му е струвало? Оти се задоволяваме с тий мънички, мънинки, мънърки достиженици? Обяснение нямам, имам някакъв срам (най-вече за мен), че такива немощни сме. Я днес, я утре, я подир някоя година по воля Негова ще облека дървения балтон и какъв, какъв ще бъде мижавият остатък от писаческите ми занесии, па залисии? Защо, защо играем толкова на дребно, дори кога сме всеотдайни? Защо тая пестеливост?

С горните хватки бе изработена късата черга. Защото подир славния и още по-героичен 10-ти политици, управленици заложиха на погрешен образец: никое общество не може да благоденствува, щом не произвежда и то яко, качествено. Затуй каквото и благородни волпи да вдигнат до небеси отечествените интелектуалци (за кино, театър, музика, литература), тия зовове равнозначат с притегли насам, че да оголим там. Парите за култура не се берат по дървета,

ПРЕМИЕРА В ДЪРЖАВЕН КУКЛЕН ТЕАТЪР - СТАРА ЗАГОРА

На 25 ОКТОМВРИ 2016 ГОДИНА от 19 ЧАСА БЕ ПРЕМИЕРАТА НА СПЕКТАКЪЛ „НИЩОТО, ДИВАТА МРАВКА, АДАМ И ЕВА“ от Малина Пшешлуга, превод: Правда Спасова, режисьор: Стефан Прохоров, сценография, костюми и мултимедия: Михаела Добрева и Росица Грънчарова, музикално оформление: Георги Атанасов -Minstrell. Участват Деница Даринова, Живко Симеонов, Иван Николов и Христо Ушев. Държавен куклен театър Стара Загора съществува

подкрепата си за НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, като реализира този дипломен спектакъл на младия режисьор Стефан Прохоров в своя репертоар. Стефан Прохоров е студент в IV курс в НАТФИЗ, специалност „Режисура за драматичен театър“. „Нишкото, Дивата мравка, Адам и Ева“ от Малина Пшешлуга е съвременна пиеса, чийто текст се занимава с откриването на света, с именуването му, с осъзнаването на човека, природата и другия, с осъзнаването на нищото и самотата, но най-вече с изконната мисия на човека да търси.

ТРИ СТАРОЗАГОРСКИ ЧИТАЛИЩА С ГРАМОТИ ОТ МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

Три читалища от община Стара Загора – НЧ „РОДИНА 1860“ и НЧ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ 1858“, Стара Загора и НЧ „РАЗВИТИЕ 1878“, с. Дълбоки, са отличени с грамоти за творчески постижения от Министерството на културата. Грамотите са изпратени по повод отбележването на 160-ата годишнина от създаването на българското читалище.

Националната инициатива „160 години общонародно читалищно дело в България“ бе отбележана от Община Стара Загора с веществено-документална изложба и празначен концерт, с участието на изявени певчески и танцови читалищни формации. Две събития се състояха на 29 октомври, в навечерието на Дена на народните будители.

Любопитната експозиция, открита в Регионална библиотека „Захарий Княжески“, е озаглавена „Читалището - традиция и новаторство“ и показва интересни документи, архивни материали, стари ръкописи, черно-бели и цветни снимки и др., разказващи за живота на читалищата в общината. В нея могат да се видят и части от различни характеристики за региона народни носии, като специално място е отредено на най-големите отличия, с които творческите колективи са били удостоевани през годините.

В 11.00 часа бе тържественият концерт в залата на оперния театър. На сцената се качиха най-добрите състави от читалищата в общината – носители на медали, почетни отличия и плакети от различни фестивали. В празничната музикална проява се изявиха певчески групи и танцови формации от 13 читалища, сред които и три ансамбъла – Ансамбъл за автентичен фолклор при НЧ „Развитие 1878“, с. Дълбоки, Ансамбъл „Нащенци“ при НЧ „Пробуда 1928“, с. Змейово и Ансамбъл за народни песни и танци „Зорница“ при НЧ „Св. Климент Охридски 1858“, Стара Загора. В Община Стара Загора има 61 регистрирани народни читалища, от които 11 са на територията на града.

**Оперетата „ПАРИЖКИ ЖИВОТ“
ОТ Ж. ОФЕНБАХ е най-новата премиера на Държавна опера - Стара Загора, която се състоя на 28 октомври от 19.00 часа на сцената на Операта. Режисьор на постановката е проф. Румен Нейков, диригент Димитър Косев, сценограф Иван Токаджиев, художник на костюмите Антония Петрова. Участват солистите Милко Михайлов, Николай Моцов, Ивайло Йовчев, Иван Кабамитов, Мария Ганчева, Пролет Пенчева, Янина Нешева, Елена Петрова-гост, Евгений Арабаджиев, Христо Сарафов-гост, Нели Нечева, Любомир Петков, Ивайло Йовчев, Емилия Джурова, Камелия Стойчева, Кунка Дачева, Мария Колева, Лилияна Ходжева, Кремена Райчева, Теодор Петков, Евген Сурмиевич, Нина Димитрова, Христо Иванов, Никола Марулев, Игнат Желев, Иван Колев, Маргарита Йовчева, Илиян Филипов, Петър Янкулов, Тенко Джелепов, Илиян Вичев, хор, балет и оркестър на Държавна опера - Стара Загора.**

Премиерата на оперетата на Офенбах „Парижки живот“ се е състояла в парижкия театър „Пале Роял“ на 31 октомври 1866 г. На сцената на Държавна опера - Стара Загора творбата оживява за първи път 150 години по-късно. Либретото е на тандема Анри Мея и Луи Халеви, преработката е на Исидор Шон и Ян. Сашин с превод на български от Димитър Симидов. С премиерата на оперетата „Парижки живот“ Държавна опера - Стара Загора отбелязва своеобразен троен юбилей на проф. Румен Нейков - 70 години от рождението на режисьора, 40 години - творческа дейност и 25-та постановка като режисьор на сцената на Операта в Стара Загора.

ПОЕТИЧЕН ПРАЗНИК В СЕЛО ХРИСТИЯНОВО

На 27 октомври в Народно читалище „Създание-1933“ - с.Християново, Старозагорско гостуваха поети от Дружеството на писателите в Стара Загора. Свои стихове прочетоха Крум ГЕОРГИЕВ, Стойчо МАДЖАРСКИ, Таню КЛИСУРОВ, Стайко ТОПОЛОВ, Йордан АТАНАСОВ, Ботю БУКОВ и Кристина БОЖАНОВА. Към публиката отправи свои стихове и роденият в Християново Пенчо ГЕНЧЕВ.

“ПРЕДИ ЗАВОЯ НА РЕКАТА” - НОВА КНИГА НА РАДКА БАЕВА

На 27 ОКТОМВРИ в Дом-музей „ГЕО МИЛЕВ“ бе представена третата стихосбирка „ПРЕДИ ЗАВОЯ НА РЕКАТА“ на поетесата от Стара Загора Радка БАЕВА. Водещата на вечера Антоанета Христова даде думата на Виолета Бончева, която направи художествен анализ на лиричните стихове. Свои впечатления за тази изповедна поезия споделиха Йордан Пеев, Кристина Божанова, Йордан Атанасов и мнозина от присъстващите почитатели и близки на авторката.

РАЦИОНАЛНИ И ЕМОЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ НА МАЙЧИНАТА ОБИЧ

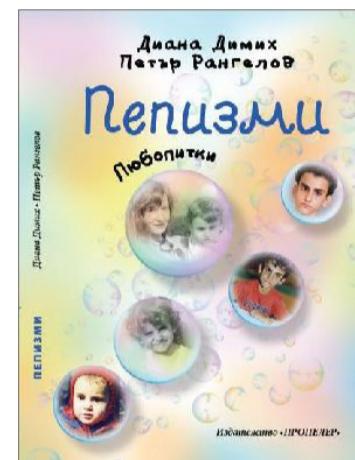
Кирил ПОПОВ

Писателката Диана Димих е човек с при-видно спокойна душа, която в действителност се бълска неспирно между началото и края на красотата и несъвършенството на света; вътрешно напрегната да мине отвъд реалната определеност в бленувано духовно съвършенство. Няма как да се ограничи тематично нейното творчество, което отдавна вече живее свой, автономен живот, далеч от каквато и да е външна възможност да се тълкува като суетна демонстрация на авторските истини. Понякога освободено от сюжетност, изкуството на Диана Димих е емоционално конкретно и психологически завършено. Наративно разъдъръчната и изповедна тоналност в стилистиката започва с реалистично разкриване на света до постигането на вътрешните истини за съществуването.

Диана Димих е творец, който постоянно хармонизира своето изкуство с начина си на живот. И в прозата си тя е поет на фините и тънки състояния на битието, на красивите и съдържателни преживявания. Новата ѝ книга „Пепизми“, посветена на детството на сина ѝ и неин съавтор Петър Рангелов, е принос от различни гледни точки. На първо място сред тях е психологията на общуването между поколенията. В този ред на мисли са и естественият начин за предаване на житейски опит, философията на ускореното духовно и физическо израстване. Носталгичните звуци и отекващото уединение на майката във финала на книгата са част от магията на възделеното или разминаващо се със съдбата възпитание в независимост и достойно носена отговорност за себе си.

Познати са различни форми на мемориална литература, особено като документални истории от живота на велики хора. Те до един са автентични, а в случаи с „Пепизми“ това качество е абсолютно. Книгата се чете с наслада като дневник с продължение, а неговият край гълхне в тихата удовлетвореност на майката, дала всичко възможно от себе си да отгледа и възпита възмъжал за самостоятелен живот син. Меланхолията във финала на книгата е универсално чувство от рязко променения миг в общуването между поколенията.

Основната тема в дневника-изповед е колкото ѹератична и вечна, толкова и земна като методично изразходвани сили за изграждане на една личност. Разумно вгледана в потенциалните заложби на момчето, майката проявява такт, обич, нежни грижи, но и строгост. Без да нарушава хармонията със себе си, тя не престава да се надява, че синът ѝ ще развие дарбите и характера си. И той отрано подхранва вярата ѝ – става солист в хор „Гусларче“, а поместените в книгата негови детски рисунки показват възхновено съзерцание, емоции и контраст ала прочутия художник Генко Генков.

Пепи отрано свири на пиано, композира, пише разкази...

Майчиното чувство в книгата е тонирано с енергията на естественото, автентичното, спонтанното. Проникновените инvenции на писателката се отличават с етична пълнота и интуитивност, тя никога не дава необмислен отговор на детските въпроси и това укрепва емоционалната уравновесеност и познанията на момчето. Във всички нейни действия се усещат пулсации на обогатено с обич сърце, движещо умело перо.

Мисля, че тук е една от причините възпитателните идеи на Диана Димих да звучат универсално и вечно. Прибавят се към това и нейната фамилна, приятелска и самоопределяща се обремененост с изкуство от различен конексивен вид. Ейдетични представи и успоредени хронологично спомени на писателката с прояви на нейния невърстен син са претворени публицистично с превъзходна искреност и майсторство, без сянка от трафаретни ерозии. Авторката заявява, че не се е ръководила от никакви научно-възпитателни доктрини, а е толкова възпитителна нейната педагогическа философия в действие, особено по отношение на разграничаването на рационалното от емоционалното в израстването на сина ѝ Петър. Дневниковата жанрово-композиционна норма в книгата насочва рецептивната енергия на читателя към постепенно постигане на целта за по-запършено възпитание на младия човек. А доколкото „Пепизми“ е и демонстрация на една фамилна история с доминиращи образи на майката и сина, книгата се роде във формално отношение и с биографията. Сред другите литературни форми, единствено в биографията всичко се поднася като неукрасена истиница. Стого обективната и фактологична книга на Диана Димих е освободена от тенденцията на взаимозаменяемост на фикционална и документална техника, но диша истини от „Самопознанието“ на Н. Бердяев: за това, че формата в изкуството не може да претендира за изчерпателност; всяка реализация е символ на устремеността към вечната безкрайност. Тъгата извира от невъзможността да се примирим...

От книгата „Пепизми“ читателите ще усетят позната, преживяна или неизпитвана досега радост от срещата с един вещ майстор на словото, филантроп, претворящ в произведенията си остри проблеми от историята и живота реалност. Силното си впечатление от творбата ще изразя с думите, които написах на Диана Димих по повод на нейна премиера: „...дълбоко убеден съм, че тя е ново свидетелство за острата ти наблюдателност и мисъл, че е принос към твоето честно изкуство, създадено в екзистенциалните условия на гордо страдание, уединение и душевно равновесие.“

Диана Димих, Петър Рангелов. „Пепизми“. Любопитни. Издателство „Пропелер“, София, 2015.

ЕХО ОТ БИСЕРНИ КАПКИ ПО УТРИННА МОРАВА

Иван ЕНЧЕВ

Едва ли някой, който е съпричастен с поетичното слово, се съмнява в таланта на поета Георги АНГЕЛОВ. Доказал го е с цялото си досегашно творчество. В едно от неговите стихотворения лирическият герой с огорчение изповядва:

*Все едно ми е дали ще пишат
след смъртта ми бил ли съм поет.
Ще е, казвам ви, съвсем излишен
всеки закъснял прочувствен ред.*

Горчива изповед! Добрата дума между хората никога не бива да се спестява. Тя трябва да бъде изречена в точното време на точното място. И не когато човекът е напуснал света или зад гърба му, а открыто, право в неговите очи. За да го зарадва и окрили срещу многообийните изпитни на ежедневието. Да погали сърцето му, както слънчевият пролетен дъжд стопля полските цветя чак до корен.

Тук ще споделя няколко съвсем заслужени добри думи за лирическия дневник на Георги Ангелов „Тристишия” /2014/.

Истинският поет, за да твори, не търси никакъв аристократичен лукс. Достатъчно му е вътрешното въдхновение, което не му дава спокойствие нито денем, нито нощем. Ето как го е синтезирал авторът:

*За да пишеш, стига и прозорец –
с градина и небе,
и птица в него.*

Това тристишие е само едно от многообийните метафорични хрумвания на поета. Но точно то е главният вход към същината на целия лирически дневник. Прозорецът на поета е с невидима рамка. Той обхваща огромния духовен хоризонт на един чувствителен човек. А градината, небето и птицата са символ на вечния стремеж на човека за движение в пространството и времето. Тъкмо затова лирическият герой се възхищава на всяка красива подробност край себе си. Става дума за вътрешна красота. За онова обаяние на предметите и съществата, които благородяват душата на човека. За органически чувства и внушения. Затова още в началото на този съкровен дневник поетът споделя, че поезията е:

*Ниагара
в капката
да опознаеш.*

А поезията е навсякъде. Стига да имаш очи, сърце и душа да я почувствуваш. Тя не е като афиш за евтино театрално представление. Тя е като извор с целебна вода. Призив за повече човешница и добротелност между хората.

Поетът без капчица притеснение призовава творците да пренебрегнат битовия градски уют и кафеджийските си сплетни, ако искат да открият териториите за истинското творчество, с което да завладеят интереса на читателя:

*Столичен писателю, ела
в Зетъово – Горчивата чешма
очите ти да излекува.*

Горчилката на живота сред народа най-добре лекува духовния взор на поета, а не петmezът от ГМО писателски джанки в някои столични и чуждоземни оранжери.

Твърде много ми е трудно да посоча всички тристишия, които ме впечатляват не само със своята ярка предметност, а и с естествената си метафоричност. Те внушават ту преклонение пред красотата на природата, ту болка от осакатената човешка чувствителност, ту жалба за повече близост между хората.

Няма как да не се възхитиш от светлината, която те озарява от тристишието, което дори като графичен израз прилича на заострена стрела:

*Чурулика в гъстата трева
птица, а около нея –
слънце.*

Тази песен не е като звънтеч, а като зарево от полския изгрев на слънцето. Какво по-свято от красотата на птица, която с песен се готови за полет?! Наоколо е пролетен цъфтеж! Цялата природа те кани да подмлади сетивата си. Да освежи чувствата си от слънчевия блъсък на не една птича песен.

Премного са подобните поетични находки за детайли от природния свят, които внушават на читателя облагородяващото чувство за красота и неповторимост на лирическото мигновение.

Хайде да сменим поредния регистър на внушенията. Нали така правят талантливите композитори, когато изграждат някоя голяма симфония, за да поддържат буден интереса на публиката. В този откровен дневник лирическата симфония на поета Георги Ангелов е изградена от доста голям брой нюансирани съзвучия. Ето едно друго тристишие:

*Чак отвън се чува
пукането на дървата в огъня.
Късна есен.*

Как да не се стоплиш от такива слова в студения есенен ден?! Как да не ти замирише на топъл домашен дим от пламтящи дъбови цепеници! Как да не ти се приче весела детска връвя в уютна стая! Как да не усетиш уханието на горещи бели пуканки в тавата на някоя добродушна баба край палави внучета!

Все по-трудно ми става да споделя всичко, което ме впечатлява! Как да не е тъй, когато поетът разговаря с цветя, с щурци, с косове, с чучулиги, с врабчета, с пчели... Ще посоча само три от многото тристишия, от които струи хуманизъм и сливане с природата на естествения живот. Първото внушава съпричастност и доверие към присъствието на всяко същество заради неговото красиво проявление:

*Не съм ви враг!
Зашо внезапно мълкнахте,
щурци?*

А второто тристишие хич не му отстъпва по добродушие и човешчина, която трябва да владее нашите постъпки постоянно, където и да се намираме. Звуци оптимистично:

*Да си разделим
филията, врабче.
Ще има и за двама.*

Третото пък е тъжно и осъдително. То е стон срещу бруталното отношение към беззащитния. Все едно той дали е животно, растение, или човек:

*Убиваши сърната,
дори и когато плаче.
И се наричаши човек?*

Е, хайде и още едно изкушение! Към тази групичка ще прибавя и друго метафорично мигновение. Авторът тръпне за съдбата на една полска яребица, която лежи в гнездото си, приютила своите малки пиленца, без да подозира острата коса на човешката свирепост и бездушие. Откъм своя прозорец към света поетът сякаш се провиква към беззащитната птица през цялото поле:

*Тревожна яребицо
в топлата трева,
косачът идва!*

Много са темите, около които бих могъл да групирам тристишията, но пак няма да сколасам да обхвата, както ми се иска, целия поетичен сборник...

И все пак ще посоча две художествени находки, които взаимно се дебнат като словесни стрели на противници в полумрака на някоя нашенска междуличностна интрига. Нека ги припомня и тях:

*Ето я, гарвани, бялата птица.
Да я нападнем
като един!*

*И един да остане
от всички приятели –
какво богатство!*

Разбирам оптимистичното открование на поета, но аз като читател бих могъл да тълкувам последния стих и по пессимистичен начин. Жivotът е пренаслен от лицемери. Няма бивши живи истински приятели, за да остане само един. И то какъв спасител! Въпрос на човешчина, орошение и помирение.

Тристишията в сборника звучат приглушено като изповед в храма на чистата съвест, а не като кресливо обещание за безоблачно бъдеще. Те са откровени и свежи като мигновението от светлия пулс на светулката в жътвена нощ, а не като гръмогласния блъсък на светкавицата посред тъмното облачно небе.

Детайлите са определени до релефност. Крехкият блъсък на росата се усеща като звънтеч и жужене на пчели. Плясъкът на птичи криле, които летят на воля из простора, напомня за мелодия на песен без думи.

Впечатлителният поглед на поета постоянно е насочен към света, който ни забикаля. Основно, към проявите на красота и човешки морал. Той само от време на време се поспирва при някои обществени недъзи, за да изрази своята тревога от тяхното съществуване.

Въпреки всичкото многообразие на живота, има едно свято нещо, което дава сили на човека да преодолява несгоди и лишения. То е внушеното от стародавните православни добродетели. Достатъчно ни е да се задоволяваме от простите човешки радости, окрилени от вярата в доброто у човека:

*В шествие вървят около храма
невидими свещеници
и пеят.*

*Църква във водата отразена.
Но около мене
църква няма.*

Изглежда доста многозначително! Дори и да не се вижда наяве, християнското чувство живее в душата на поета. Освен този духовен олтар, поезията е другият негов храм, в изповедалната на който влиза всеки ден, за да се пречисти от досадните натрапчиви изкушения на битието. Защото:

*Ври кафето в есенния сумрак.
Ще бъде дълга нощ,
писалко моя...*

Или пък друго лъчезарно озарение от светлика на свежото поетично мислене:

*Какво съседство!
Когато компютърът замълква,
започва щурециът.*

И още едно съвсем честно писателско признание като изповед пред Бога:

*Знам, и без стиховете ми за тях
ще цъфнат розите.
И все пак...*

Ей това открование: „И все пак” определя смисъла на целия живот не само на поета Георги Ангелов, а и на всеки творец на художествени произведения. То е сигурна гаранция за щастие и успех в бъдните хоризонти на творчеството.

Твърдя откровено, че повечето от тези близо двеста кратки лирически късчета в дневника „Тристишия” имат скрит емоционален заряд не само за отделни стихотворения. В тях е съчетано лирическото внушение на впечатляващия нюанс на детайла и метафоричния подтекст. Авторът общува със света край себе си с тънкия наблюдателен поглед на роден поет. Този поглед е ту като око на пчела върху някой цвят; ту като бисерна роса по зелена утринна морава; ту като слънчеви зайчета в дълбоката река на поезията, течаща през разнообразния релеф на живота. Какво повече може да желае Георги Ангелов? Той е щастливец. Природата го е надарила с ярък поетичен талант.

Георги Ангелов. „Тристишия. Лирически дневник”. Издателство „Светулка 44 АТЕНЕЙ”, 2014 г.; „Литературен свят”, 2015.

Тенко ТЕНЕВ

* * *

Момичето
на моите мечти
стои в гишето
на хотелска стая...
С обрнати за любовта очи,
преглежда формулярите за рая.
Далече са красивите мечти
и жаждата - възможна като спомен,
прошарила е тъмните коси.
Тиктака над главата ѝ часовник,
с неумолима яснота -
в гишето на хотелска стая
се стапя моята мечта...
... И днес, след толкова години,
във останалите мечти –
аз виждам тъжното момиче,
мечтаещо света да покори!

МАМА

Някой ме докосва във съня...
Литват бели пеперуди.
Сънцето е слязло до очите ми.
Толкоз близко - жари, жари...
Чувам смях и тихи стъпки.
Утрото ли иде?
Някой слага устни на челото ми.
Някой ме докосва във съня...

* * *

От всички хубави жени,
които съм опазил във очите си –
прииждат тънки сребърни стрели
и дръзко се забиват
във гърдите ми.
И чувам стон, и радост зрее –
във вировете топли
на душата ми...
И трепва оння чуден камертон -
за всички хубави жени,
които съм опазил във очите си.

А МОЖЕ БИ

Каквеш ли истината, рано или късно
ще събъркаши... **Оскар УАЙЛД**

А беше краят на септември.
А беше хубаво... И още топло.
Дърветата приветливо ни кимаха
със смесените багри от кована мед.
Косата ти примамливо искреще,
очите ти топяха късче лед...
... А може би една любов се чудеше
във този луднал свят дали си струва?
... Едно листо, кръжащо от небето,
на прага между есента и зимата
със златен знак, търдеше,
че си струва!

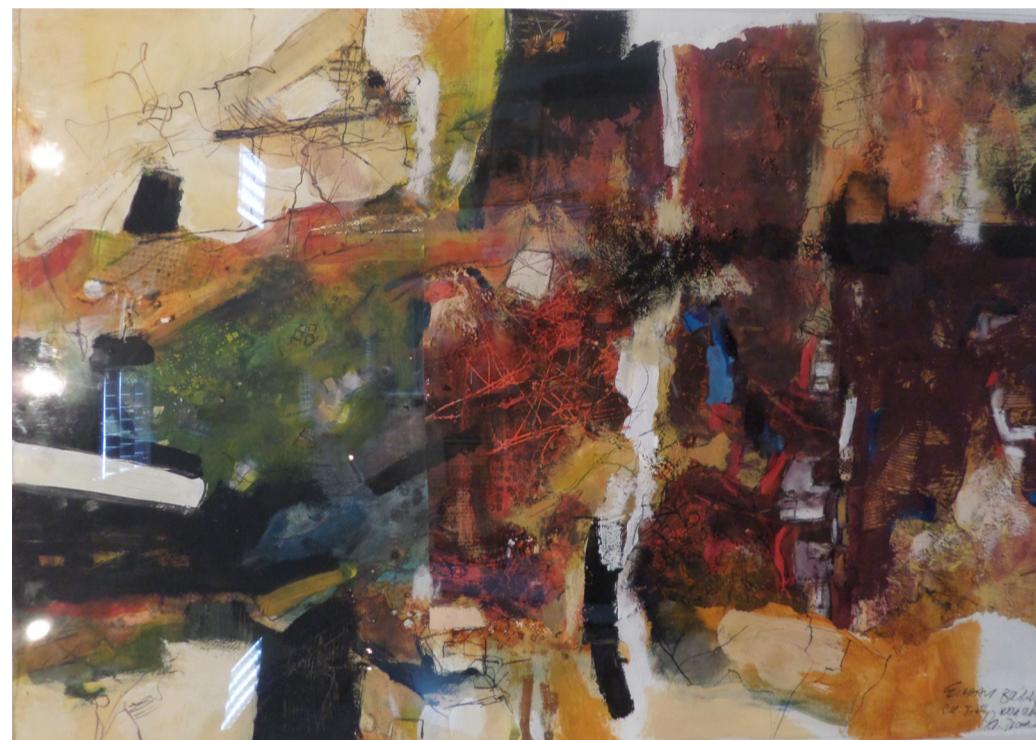
ТРУБАДУРИ

На Петър КАРААНГОВ
Изкуството е кръст, на който, страдай-
ки, човек се доближава до Бога...
Шарл БОДЛЕР

Разграбиха душите ни безбожници,
понесли кръстове, хоругви...
А дяволски в очите им искри
на златото примамливия блъсък.
... А вековете бели са поели
неистовата скръб на много хора,
които носят във сърцето си и Бога
и праведни са, без да го натрапват.
И идват светли, мъдри трубадури
на глас свещен, развели плащеници...
... И топлите им думи изведнъж
събуджат дъжд във нечии зеници!

Илко КАПЕЛЕВ**ПО ПЛАДНЕ**

*Старите мъже се гушат
в сенките на храстите,
натискат пейките,
бърборят си за младостта,
треперят като гущите на пуци
ябълките им адамови,
в опустошителния зной на слънцето
говорят за войната във Ирак,
рисуват
с бастуните си ръкodelни облаци
върху асфалта,
вглеждат се в екрана на небето,
ядосват се, че любимата им партия
ги баламосва фино,
изяжда идеалите им
и върху собствените си изпражнения
се катери към Олимпа на властта...*

Злати ЗЛАТЕВ, Есенни залези I (На Иван БОЧЕВ, по повод 70-годишнината му)

ЗВЕЗДОБОЙНА

*Блестят
гарвановите пера на дявола.
В звездобойната
мирише на мазна перушина.
Луната е окървавен пън, на който,
вън,
древен екзекутор
всяка секунда реже глави
на звезди.
Отнема светлина
и светлината намалява.
И няма чувство за насищане
бездъбият и дрипав екзекутор.
скитащ чакал в небето
каширащ
вмирисан на мъриша
като преддверие на екарисаж.*

РАЗМИСЪЛ

*Трябва точно да бием клавишиите
в това безкомпромисно време.
А ние опъваме кратко каишите
като полярни елени.
Трябва ни точна стрела във колчана
с еленова кожа обшита.
Ясно и просто ни трябва, Татяна,
сърце като диво копито.
Ние със тебе сме южни чешити
дай ни големият лов.
Ако внезапно се скъсат каишите —
да бъде от дива любов!*

Любомир КОТЕВ

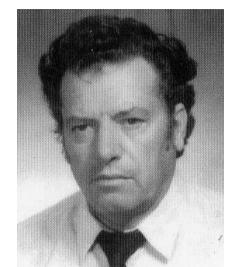
из „НАРОДОПСИХОЛОГИИ“

II

„Познай себе си - казва Волтер - е прекрасно правило, но само Бог може да го осъществи!“ И се коси мъдрецът, че дори той не е в състояние да прозре същността си. У нас малцина биха му подражавали. Ние рядко се стремим да опознаем себе си, защото, когато го сторим, нерядко сме разочаровани.

III

Понякога глупости говорят и философите. Епикур например твърди, че „природата на камъка се проявява е неговото падане, защото той пада“. Огромната част от българите, ако прочетат това и схванат нелепостта му, заместо да се окайват за несъвършенство на човека, ще въздъхнат с облекчение!

Радко СТОЯНОВ**РОДНА ЗЕМЯ**

Аз чувам твоя глас,
на шир и длъж
понесен.

Аз виждам твоята
неземна красота.
Аз пея твоята вълшебна древна песен
и зная, че за мен си всичко на света!
Обичам аз от твойто минало метежно
да пия на колене изворна вода,
да гледам как в небето свилено, безбрежно
изгрява твоята рубинена звезда!
Обичам твоите полета и градини,
и непристъпните ти горди върхове!
Реките и вълните на морето сини,
и хората ти по села и градове!

Обичам аз и сънчевото лято знойно,
и ласките на пролетните ветрове,
и ведрата усмивка на момиче стройно,
и утрото, което птиците зове!
Когато сутрин буди ме от сън зората
и вечер ме приспива родният Балкан,
усещам как прегръща ме
с любов земята
тъй, както се прегръща

син люби, желан!

Не искам да те славя като рай небесен,
не искам да те кича с гръмки имена!
Аз просто те обичам като свята песен
и нося твоите мечти и знамена!

СВОБОДАТА

Ах, колко много струваш, Свобода!
И с колко много кърви си платена!
Изгряващ, като утринна звезда
от черен мрак и робски гнет родена!
Теб носеше те родният Балкан,
гневът и сабята на Караджата.
Духът на Левски - вечен великан,
на Ботев - огнената песен свята!

Батак те помни! Шипка те зове!
Хаджи Димитър стене в люти рани!
Премина Ти през цели векове
в борба с проклетите и зли тирани!
Ах, колко много струваш, Свобода!
С кръвта на руски братя осветена!
Страната с дивна Северна звезда,
премина Дунава - за бой решена!

И екна с гръм победната тръба,
запяха руски, български юнаци.
Строиха на отровата зъба,
развяха волни, празнични байраци!

Ах, колко много струваш, Свобода!
На цял народ вековната съдба!

ПЪТЕКИ

Безброй са светлите пътеки бели,
които към сърцата ни вървят.
Божур и мак край тях са разъфтели,
с кръвта на нашите деди горят!

Пътуват Арда, Тунджа и Марица,
запели на мечтите песента.
Бродират най-красивата шевица –
на Тракия бродират хубостта.

Над тях Балканът с губери зелени
и горди белоснежни върхове
поглежда родните поля свещени
и шепне с волните си ветрове.

Морето южно носи ведрината
на леките си бисерни криле
и ронят се звездите над земята –
над златното - Тракийското поле!

**Христо
КАРАСТОЯНОВ**

**ДУМИ ОТ ЗАБРА-
ВЕНА ПЕСЕН**

И друг път се беше
събуждал с някак-
ва песен в главата,
но този път там имаше само мелодия, а
думи - не. Не можеше да си ги спомни
и си помисли с досада, че дълго ще се
мъчи...

Асансьорът, разбира се, не работеше, и
трябаше да слизаш осем етажа по стъл-
бището, което се виеше между олоще-
ните стени с отвратителните петна от
стари наводнения и глупави ремонти.
Навън миришеше на дим и мърша, от-
среща в градинката още висяха дълги
парцали от полицейската лента - по-
предния ден там бяха открили труп - а
отвъд сивите блокове виеха сирените
на пожарните.

В автобуса беше по-мъръсно от преди и
се люшаха парцали отран гетинакс.
Пътува дълго - пак бяха отбили дви-
жението. Или имаше авария, или беше
стала тежка катастрофа, а може и да
е било бомба, всъщност вече му беше все
едно... - знаеше само, че пак ще закъснеше
и пак ще се свива гузно. Песента със
забравените думи обаче продължаваше
да звуци в главата му - дори и когато му
връчиха заповедта, че е съкратен. Дори
не се ядоса: беше свикнал с мисълта,
че точно с него ще започнат... Все пак
се скара с шефа си: не искаше да му
плати дните от дълго неизползваните
отпуски...

Денят се влачеше все такъв мрачен. По
обед вече беше официално безработен,
но си каза, че от утре ще му мисли.
Купи си някакъв остарял вече вестник
и седна да изпише една ракия в кафенето
отсреща, където беше шумно и където
той изпушва с омраза в оловната мътил-
ка... Във вестника пишеше, че токът
поскъпал и че в центъра на София пак
имало престрелка. Захвърли го върху
мърсната маса, тресна набързо блудка-
вата ракия и се махна от там.

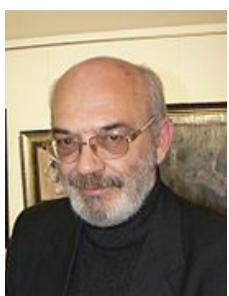
Огледа се нагоре, където пред старата
автогара един момчета се биеха, после
надолу към площада, където трима
полицаи се разправяха с орляк прося-
ци...

И точно тогава се сети! Онази песен се
казваше "La vie en Rose"!...

ДРУГАТА СТРАНА

1.
Обичаше да си представя как умира от-
ведендж - или в съня си, или на улицата,
пред очите на покрусените минувачи.
Просто полита и вече е мъртъв, още
преди да е рухнал на плочника или на
асфалта на пешеходната зона в центъра.
Представяше си обикновено победоно-
сен инфаркт, но приемаше да е рак на
някое по-благородно място. В гърлото,
например.

И нямаше да се лекува! Никакви бол-
ници! Никакви лекарства, операции...
Не се виждаше омотан в тръбичките и
жиците на системите им! Не се виждаше
в лайната на оскотяващо заляжаване.
Това той нямаше да го допусне за нищо
на света. Ако се завъртяха така не-
щата, че да бъде изправен тъкмо пред
опасността да залине и да се остави в
агонията на обидно и гнусно тръшване,
просто щеше да изревари немарливия
ни Създател: щеше да се качи на покри-
ва на отсрещната седеметажна коопера-
ция и да скочи оттам. Толкоз.

Кръстина ФИЛИПОВА

ГОСТИ НА БЪДНИ ВЕЧЕР

Масата в хола е наредена за двама.
Кания мислено братята, татко и мама.
Наливаш вино за теб и за мене.
Аз мълча и наливам на гостите.
И макар да не ми е чак толкова весело,
вечеряме празнично и вдигаме тостове.
Живеем и когато боли ни за нашите
мъртви.
Енергично завъртам ароматния тикве-
ник,
още топъл в тавата.
На кого ли от нас ще се падне парата?

Бъдни вечер е - чакана, свята.
От таблета се носи нежна коледна песен,
сякаш ангели пеят в простора небесен.
Как ухас на канела, на бор и тамян.
Оставяме масата неприбрана.
И си лягам с разчоплена рана.
Вятырът по прозорците бълска и чука.
И не знам дали в тази буря са тръгнали
или още са тута.

Диана ПЕТРОВА, Отражения и сенки II

Лъчезар СЕЛЯШКИ

Изкачвам се
към скалния параклис.
Стъпала от светлина.

Мъничка си, като хайку,
изгубих се в гората
на твоите бъбриви устни.

Сега имам всичко -
само твоите устни
не целенати.

Гребена на петела
в утрото,
пламтящите ти погледи.

Щедра си само
на смях и целувки
под кървавите капки на глога.

Узрели къпини.
Целуваме се
с разкървавени устни.

Забравена забрадка
под узряла шипка.
Още боли от бодлите.

Очите ти
в сянката на дървото,
вгълбения ти възглас.

Гола край речния вир.
Какво ли си шепнат
облитите камъчета в твоите
шепи?

Събликаш билата си риза,
говориш ми с езика
на полските цветя.

Мъхът по камъка
прилича на твоята кожа -
нежен, опасно хълзгав.

Слушаме шепота
на тръстиките,
деча на смъртнобледата луна.

Вървиш по моите следи
в дълбокия сняг -
все така чудна.

Силуетът ти черен
се изгуби в снега,
останаха снежинките.

Търся те от стая в стая.
Навсякъде си
и те няма.

Разлистена върба,
очите ти жадни,
бездълният ти смях.

Твоята усмивка,
преобрънат камък
в сърцето ми.

Сама
до разтворения прозорец,
отразена луна.

Метростанция.
Твоята усмивка - пеперуда
в гъстата мрежа на въздуха.

Ескалатор -
разминаваме се внезапно
близки в отчуждения миг.

Заспал съм неусетно
в сухата трева,
в синия подслон на очите ти.

От прага на ношта
зовеш ме с фенерче
на светулка.

Лъчезар Селяшки, Из "Стъ-
пала от светлина", 2016

КОГАТО МИСЛИТЕ МИ СКИТАТ

България - земя на кръстопът.
Земя-светиня,
през теб, какви ми, кой ли не премина,
не стъпи върху святата ти гръд
и не остави белези и рани!
Земя-история,
преплела с други
и обичаите, и родовите корени.
Навсянто затова сега се питам:
дали когато мислите ми скитат,
не търсят изворите на кръвта ми.

Сърцето ми пълзи по свойто стръмно,
ала подкрепяш го с небесния Си огън
И още бие, и още се раздава.
И само с него различавам
кое е светло и кое е тъмно.

ВСЕ ОЩЕ НЕЗАДАДЕНИ ВЪПРОСИ...

Подпирам се на светлите си спомени -
духът да е изправен до последно.
Душата ми е вече разсъблечена -
изхвърлила е всичко непотребно.
Ще вземе само няколко неща,
които със пари не се купуват.

Ще вземе, Господи, и вратата си в Теб,
че ще я чуваш,
когато тя се моли за децата ми
за дни и здраве;
ще вярва, че си й простил,
когато в мигове на слабост
си мислех, че си ме забравил.

ОСТРОВИТЕ НА КОПНЕЖА В ОКЕАНА НА ДУШАТА

Никога няма да събъркам стих или въобще текст от Александра ИВОЙЛОВА. Снейните книги съм преживял незабравими мигове. Писал съм за „Горчиви дъждове“, за „Неочаквани мисли“. Категоричен съм, че съставената от нея хайку антология „Градът“ с участието на 103 български, френски и френскоезични поети беше събитие в културния ни живот. Има нещо неповторимо във всяка среща с изкуството ѝ. Рядко богоете са давали някому толкова дарби – виртуозна пианистка, специализирана в Париж при самия Ерик Хайдник, един от знаменитите музикални педагози на нашето време, невероятна художничка, в чиито графики има никаква извънземна чистота и мъдрост, певица, влюбена в барока... Всичко това несъмнено говори за чудо. В едно интервю Александра признава: „Обичам свободния размисъл, който е истински извор на познание за света. И се чувствам отлично в собствената си компания.“ Такава я усещам и в новата ѝ изповед „Последната роза“, която съдържа импресии и хайбуни. Нека специалистите по японските тристиции разсъждават дали поетесата следва източната или западната традиция, това не ме вълнува, макар да осъзнавам градивния диалог с класиците на хайку. Важното е друго, ще го почувствате, ако си припомните изреченото от нея другаде:

*Дете е душата,
което играе
в тревите.*

Тази душа прониква в „необгледната сложност“ на света и успява да я превърне в „прелестна простота“, достъпна за избраници. Тя отлично знае, „че всяка точка от човешкото познание е среща с непознаваемото“. Затова ще почувствате колко естествено разговаря с мъртвите, как дочува многогласието на природните стихии, ще я намерите цялата в импресията „Ефимерният образ“, посветена на баща ѝ. Ивойлова от малка се движила в артистични среди, затова се е научила на най-трудното. Ще си позволя да префразирам текста и ще

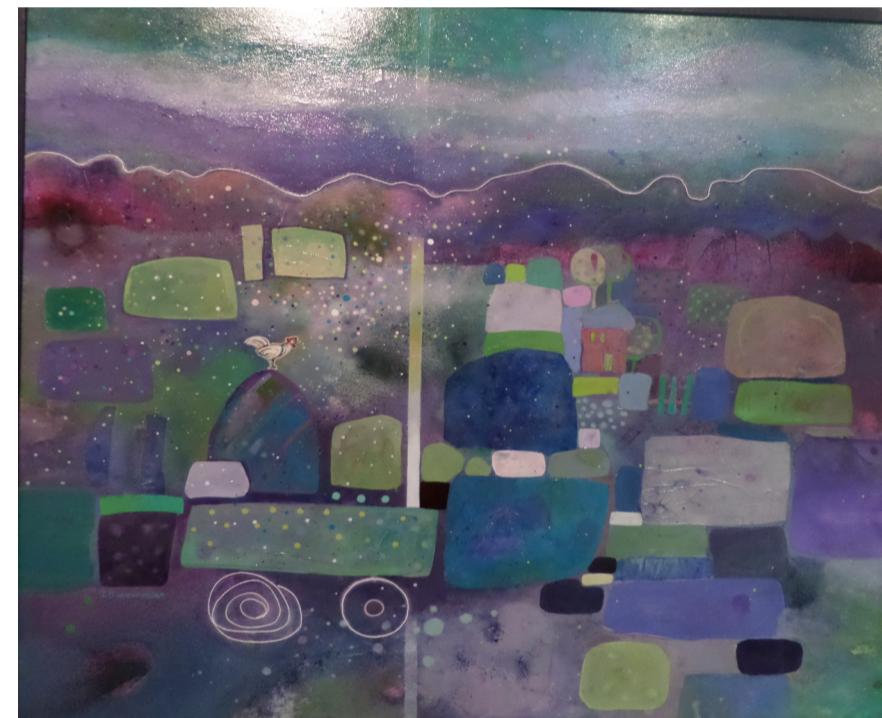
го посветя на нея: „Поетесо, движението на ръката ти напомня всевластния ход на времето. Всеки миг докосва лицата ни, както четка докосва платно. Преливат чертите ни в безброй нюанси, топят се в сенки и светлинни, потъват под пластовете и нови се раждат. Всеки миг сме ние – и не сме ние. Само ти, поетесо, можеш да задържиш ефимерния образ – тогава, когато вече няма да виждаме себе си в звездните отгледала на езерата. Само ти, чиято ръка застива в един миг пред листа, за да остави непомрачена най-истинската светлина на очите ни.“ Надявам се, че тя ще прости тази волност – но едва ли има думи, които по-точно да изразят нейната неповторимост. Какво е това – японското „озарение“ от мощта на мига или прозрението на западния човек, понесъл и надеждата, и съмненията си? Има ги и двете, съчетани така пълно, че човек усеща прегръдката на културите. И без страх отваря „старите долапи“, за да извади оттам „духовете на мъртвите“.

Да, времето се изпълзва, но няма как да забравим страхотното ѝ тристишие:

*Мечтите стареят.
На хоризонта далечен
виждат своето минало.*

Малко са съвременните ни поети, които могат да достигнат до подобни прозрения. Привлечени от модерните пози, те са предизвикателни, цинични, груби, често пъти – безцеремонни, затова в книгата на Ивойлова човек се промърква като в топло убежище и му се ще да не излеза оттам. Не че тя го приспива с илюзии, напротив – предупреждава го: „Рано е – за сладостта на съвършенството“ и още: „Извикаш ли, ще чуеш само своето echo.“, но в словата ѝ звучи музиката на Брамс и Хендел, в тях бушува „кълбо от чувства“, мярка се театралната сцена, сянката на рано напусналия ни художник, още миг и ще повярваме, че сме се докоснали до „покоя на времето“, „той е любов“.

Почти невъзможно изглежда в осемдесет

Татяна ПОЛИХРОНОВА, *Пейзаж I*

странички да побереш спомените от детството, любовните трепети, пейзажите, които са белязали душата ти, да намериши време да поговориш със старите поети, с облаците, с кучетата, със скитниците, да изплетеш вълшебната паяжина на „драга на земните дни, който само небето може да ти върне“. Александра Ивойлова ни отвежда към своите „тихи вътрешни екватори“, където Кунихару Шимидзу си подава ръка с авантюриста и скитника-мечтател Блез Сандрап: това ѝ е необходимо за да си даде сметка „за повтарящите се и безвъзвратни граници, които ме разделят от самата мене“. Така достигаме до „островите на копнежа в океана на душата“. Този „сън за щастие“, мост към обителта на блажените на Пенчо Славейков, но и към източната съзерцателност, това послание към „събрата по перо“ е нещо ново в нашата поезия, както е ново и хармоничното съчетание на невероятно нежните графики на Ивойлова, вплетени естествено в книгата, с нейните тъжно-светли импресии и с проникващите в съзнанието ѝ стихове.

Има нещо мистично и същевременно много човечно в появяващата се пред въображението ни „подивяла, а някога подредена градина, обградена от високо и свободно небе, пълно с ветровити облаци, които чертаят пътища, единакво недостижими и познати...“ Там е и онази „последна роза“, нейната „есенна магия“, вечна – заедно с всичко друго, докоснало ни в книгата – в единствения си миг. Този единствен миг на Ивойлова е нейната сила и нейното озарение. Далеч от нея е тайната на нощта, тъй като има още много какво да сподели по своя неповторим начин за тайната на живота – „прелестната простота“ на таланта ѝ да задължава да продължи – имаме огромна потребност от умението ѝ да вижда незримата красота и да я пресъздава с думи, с музика, с четка...

Георги ЦАНКОВ

С ПАМЕТТА НА КРЪВТА И ДУШАТА

От дългодишната ми критическа практика съм се уверил, че най-ясно личат амбициите на творец да постигне до своя лична висота в неговите книги с избрани и нови стихотворения.

С тази увереност изчетох новата книга на отдавна познатата на своите почитатели българска поетеса от руско потекло Ирина АЛЕКСАНДРОВА – „Куфар с облаци“. Напук на натоварените си и объркани не само от възрастта планове, изчетох още същата нощ сто и петдесетте страници на книгата, облечена в шоколадови нюанси на кориците с картина от Сами Чарин във фантастично-реалистичен стил и фото-портрет на поетесата в загадъчен романтичен профил.

Писал съм вече за две от единадесетте книги на поетесата и скоро изпитах или по-добре, си възвърнах придобитата отдавна вече памет за творческото ѝ амплоа, незагълхващото усещане за жизненост, устремена във вечността актуалност, находчиви делнични, музикално-възвишиeni и паметно-исторически мотиви и действия. Мои пристрастия намериха опора и в петте цикъла – „Петропекции“, „Aqua“, „Зелен бележник“, „Дирижира съдбата“, „Скрижали“. Но бързам да заявя, че най-шеметно ме завладя и удиви „кървавата песен“ – „Сага в бяло и червено“. И тъй като виждам тази историческа поема обогатена, разширена с много хронологично обособени части в едно бъдещо самостоятелно издание, си давам правото да изредя впечатлилите ме достойнства на великолепния епичен замисъл: монологично-диалогична раздвижено, Геомилевско моноремно въведение, идентификация с абстрактното понятие време и еднотични представи. Времето като история,

настояще и съмълчано бъдеще; елементите на митологично предусловие за настъпваща всенародна беда:

*Девет гарвана черни зловещо изграчили в хор:
„Русия чакат страдания, глад, сълзи, мор!“
Вижте, чуйте – вихър леден над Русия премина:
1917 година!*

Силно впечатлен съм от генината памет на поетесата за родовото име край Волск, от идентификацията на Сталин със Сатаната. Знам, че Ирина Александрова го може – да допълни бъдещия роман в стихове и със зловещия образ на Ленин...

Разбирамо е желанието на всеки автор да прочете отзив за сътвореното от него – не мисля, че това не е съвсем без проблемно за критика, щом книгата е снабдена с предговор, а той няма как да го отмине или да влезе в дискусия, ако е необходимо. А тази поетеса възпроизвежда талантливо само онова, което е преживяла, което е развълнувало сърцето и ума ѝ, пише с паметта и кръвта си и умеет като малцина да използва богатите изобразителни изразни възможности на хиперболизма, на въодушевеността. Разгърьша съдбата на попадналото в автобуса врабче в мотив с широки осцилации граници:

Взрив подир взрив разтърсват планетата...

*Душите,
с досада отминали всички уроци астрални,
с прозрачни криле пърхат,
пърхат над хаоса ален –
разноглави до глупост, наивни врабчета.*

Пилигримите по житейските пътища по характер и по начин на живот привличат властно вниманието на поетесата – и е толкова приятно да срещнеш виртуално

художничката Антония в посветения ѝ „Реквием...“. И аз съм от онези изкушени от изобразително изкуство почитатели, които познават отблизо спонтанно и безкористно рисуващата несребрница. Толкова тъжно е да осъзнаеш истината, че

*...Днес само споменът на пейката нощува –
приспива го фолклористика и клаксон на кола...
Но виждам пак лилави печални ходила
и дрезгав глас подвиква: „Ще ви нарисувам!“*

Какво е, мисля си, изкуството, ако не е в състояние да ни накара да съпреживеем отразените в него идеи и образи. Та и моите настоящи бележки не целят нищо друго, освен да помогнат на читателя да се въчувствва в сътвореното чрез тълкуване на проблемно-съдържателните и стилистични особености на поетичните послания.

Поетесата Ирина Александрова изпитва постоянни вълнения от духовната красота и нравствената извисеност както на обикновения човек, така и на надарения свише. В преобладаващото си мнозинство нейните лирични герои, с изключение на музикалните гени, са „хора от народа“. Четем христо-любивото стихотворение „Свидетелствам:“ и чуваме гласа на Ядя Добри: „Нека се общаме един друг, защото любовта идва от Бога, а Бог е любов! Пазете душите си... Няма ли вяра, сте загубени! Направи добро и тогава очаквай добро! Предадеш ли съвестта си, предаваш и душата си!“

Че Ирина Александрова е приела с душата си това послание и го препраща до своите читатели, ни уверява финалът на чудесното стихотворение, обляхнато от мъдростта на Вечността:

*Сред гъльби църковни и сред зъв камбанен
Очаква щедростта ни с мълчалива кромост.
А есента разстила с аромат тамянен
в нозете му оранжеви банкноти...*

„Куфар с облаци“ заслужава сериозно внимание и тълкуване както като мащабно-тематично и проблемно съдържание, така и като художествено-философска и нравствена дълбочина в конексивните арт области на поезия, музика и живопис. А в по-научен аспект – като родово-историческа памет, флористика, екология; като панентеистично отношение към водата. И всичко това – претворено с полифонична образност, с умение да се премине сферумато от конкретността към символа, с помощта на метафората и обратното сливане.

В тази книга е цялото стилистично майсторство на Ирина Александрова, добросъвестният и търпелив критик ще изведе от нея много примери на словообразуване, на конотативен морфологически и синтактичен потенциал. Но нека засега оставим читателя сам да съпреживее красотата и мъдростта на тази книга, без да изпадаме в дидактизъм и да предизвикаме отегчение чрез преразказ. Да останем с поетесата в мига на нейната вгълбена контемпляция и божествено съзерцание:

*Чак днес, във възрастта ми, неприятно зряла,
най-после съм научила житейския урок:
децата. Изворът, Дъждът и тишината бяла –
частички са от същността невидима
на наши единственный Бог.*

Кирил ГЕОРГИЕВ

Ирина Александрова, „Куфар с облаци“
Издателство „Пропелер“, С. 2016

НЯМО КИНО – УТАЕНО МИНАЛО В ТЪРБУХА НА МЪРТВА РИБА

Старите рушащи се къщи. Запуснатите дворове. Изтърбушените градини. Привличат ме с декадентския си сексапил, с мрачните огньове, които горят в зениците им, с мизантропията си...

Видях обложката на книгата и се почувствах въвлечена във вътрешен диалог между съдържанието и емоционално-асоциативния отпечатък от тази първа картина.

Атрактивна корица – разрухата, упадъкът, изчовърканото, изроненото, ожуленото, проритото, реално като писък, хоросан и вар, а във въздуха – нереално-романтичното – целувката: двама protagonisti на абсурден спектакъл, който лесно можем да наречем любов. Но думите няма да бъдат изговорени, а сценарият е изгубен.

Заглавието не е експресивно, а вгълбено и обърнато навътре, но привлича като грозна жена мъжете – ирационално и магнетично.

Нямо кино.

Стихосбирката на Иван Сухиванов ни стимулира да развихим въображението си, да потърсим абстрактни кодове за среща с авторовата реалност.

Краткостишията сгорещяват виденията ни, охлаждат фантазиите, захвърлят ни в екзистенциален размисъл, опровергават познатото, колабират в непознати води – „отвътре на клепача“, довеждат ни до безъмълвен пароксизъм, изцеждат ни емоционално, оголват ни като ръждиви джанти на стар автомобил, сблъскват ни с принудата, с „безсмислието да се упорства/ в изповядването на езика“.

Това е книга, която не търси комуникация, но намира отклик; – ако се върнем към метафората с грозната жена: тя живее женствеността и нейните иззвикки, не ѝ е нужно да е красива, не се нуждае от фасада, за да представлява Бог.

„Чувам“ стиховете в тази книга като обяснение в любов към Бога, – без да е философска, религиозна или теософска. Липсва догматика и патос, както и настояването, че казаното е истина от специална величина.

Това е разказ за Бог като режисьор на филм без думи, който ще бъде проектиран вчера, тази вечер или след време, никога, но не непременно пред същите зрители.

„Бог е глагол.“ Действие, което се самореализира, няма да се слуши никога, или е неустоима възможност.

Филмът няма да бъде излъчен в праймтайма, не защото не е достатъчно добър, а защото полемизира с публиката, влиза в предизвикателни интеракции, разклаща везната на привидното ежедневно равновесие между човека и вселената.

Исус отново е герой, който ще бъде предаден, ще бъде разпарчетосан, ще възкръсне, ще ни спаси, ще ни се подиграе – „дистрибутори на сакралното“ – и ще продължи да се целува с Юда и утре.

Като вечни съзерцатели на невъзможния за съзерцаване постулат, ние ще продължим да се вглеждаме в преводимите и непреводими траектории на мълчанието, илюстрирано с пестеливи актове на изповедност.

замайват ме
шарките по тапета
ускорена до дупка
машина на времето

Поезията на Иван Сухиванов ни напомня, че Бог (би могъл да) изследва себе си ненатрапливо, но категорично.

Авторът е алиениран по отношение на текста. Слива се с публиката, превръща се в наблюдател на въtreутробни колизии.

Лирическият герой търси в гравината на езика доказателства за физическата си достоверност, но открива „отражението – опасен дубликат“.

Вътрешните гласове се усилват, стимулирани от действието без звук.

Нямо кино не е тъжна книга.

Когато не намирам в книгите с поезия тъга, възприемам тази липса като модерен поетичен жест на автора към жизнелюбието в литературата, а не като доминация на рунирането и отчуждението, които неизменно, като бръшлян, населяват субективното и обективно присъствие на човека в света, и лесно могат да се разраснат.

В книгата на Иван Сухиванов този баланс е много крехък. Липсата на тъга е жест към читателя, светлинка в тунела, но дали е надежда?

светкавица
заснема
мокри клони

Апокалиптична поезия, която разказва за онова, което можем да „видим“ след потопа (кавичките са, за да напомнят, че виждането може да бъде обърнато и навътре – към психичния свят, а също и към онова, което наричаме „невидимо“, освен реалния свят) – „алвеоли на удавник“:

вода през пръстите –
плавник неуверен

Отново се връщам към корицата, която в конвулсивен каданс изльчва картина от времето преди раждането – на потенциалното съществуване, показва ни кадър отвъд „нямото кино“ на всекидневното ни бълбукане.

Мъжът, един лиричен Самсон, отделил се от захраниващата го със сила земя, се е отдал на романтичен порив. Дали целувката високо горе е кулминацията на екзистенциалния му бунт? Това е една от възможните линии на тълкуване. Другата ни води в невъзможността любовта да съществува – стени, несигурност, условности

разделят влюбените, но това означава, че повтаряното от лирическия герой, че е жив, е поетична имагинация на някой, който, в разрушения от апокалипсиса свят, бленува за начало и сътворение – и в този смисъл можем да видим тази целувка като ерупция на един могъщ постапокалиптичен Ерос.

Но времето за доверчива среща с Бог още не е дошло.

Далечно ехо от борба и напрежение („вibrations в настилката /– лебедова песен/ на китове самоубийци“), но и приемане на реалността – не болезнено, а със спокоен стоицизъм, и все пак чувам „единствен ти ли“ като изтъргнат от дълбокото глух стон („единствен ти ли виждаш това“).

Самота ли е, или интровертен гърч?

никой не чу
викът
на ембриона

Книга, в която не се говори за любов, липсват любимият, любимата, водевилът на отношенията... И това е утешително –

въмъкващо се
межеду
туй което ще се случи
и това което вечно стана. Сън
в безбрежното безъмълвие
заключено от раковина

тук

където аз
узнавам
че оставам
жив

Корицата внушава усещане за свят, който е преживял катаклизъм, имало е война и сред разрушенията мъж и жена се целуват. Той е на колело – от онзи, които се срещат в цирка, висок лост, а на него седалка; жената се е показала на отворения прозорец, навела се е навън и целувката им звуци като надежда, като обещание за съграждане, като първия тон на симфонична поема, която ще завладее публиката.

Темата на обложката звуци и като интродукция към раждането на свят, но свят, който сякаш е лишен от необходимата виталност, и също ще бъде разрушен.

Съприкоснението с тези стихове става бавно, внимателно, почти нежно, наложено от лапидарността на изказа, характерна дори за по-дългите стихотворения. „Немотата“ на думите тежи като камък, който бавно ни завлича в дълбоки води.

притварящ очи
уверен
че не съществуваш

Фотографиите в книгата са като омрачени експонати в музей, който се опитва да съхрани чезнешцото, да удръжи топящото се време на безвремието, да увековечи вълните, родени в душевния океан, където битие и небитие се срещат като утаено минало в търбуха на мъртва риба.

в паст
на мъртва риба
търсии
възможност
за думи
в търбуха ѝ
утаено минало

Харесвам тази книга.

Людмила ЛАМБОВСКА – МИЛА

*Нямо кино. Автор Иван Сухиванов.
Издателство „Либра Скорп“, Бургас,
2016.*

ПРОГРАМА НА СТАРОЗАГОРСКАТА ОПЕРА

ДЕКЕМВРИ 2016

- 2 декември – Опера в юфар – Вълшебната флейта от В.А.Моцарт/Премиера/- режисьор, сценограф и костюми Денис Иванов

- 3 декември – Концерт Веселина Кацарова и хор на Фолклорен ансамбъл „Филип Кутев“ /посвещава се на 80 години от рождението на Красимир Кюрукчишки/

- 4 декември – Българското оперно чудо – Най-голямото събитие на 20-ти век. В света на Ана Томова Синтова“. Концерт спектакъл посветен на 75-та годишнина от рождението на А.Т.Синтова. Медиатор-водещ М. Манолова

- 4 декември – Концерт на Хор „Христина Морфова“

- 5 декември – Московски балет на лед „Лебедово езеро“

- 8 декември – гостуване на ДО-Варна с „Борис Годунов“ с участието на Карло Коломбара /Италия/. Диригент Вилиана Вълчева.

Спектакълът се посвещава на 80 години от рождението на Никола Гюзелев

- 9 декември – „Едно лято в едно блато“ и премиера на Камерна опера от Международен конкурс на сцената на Кукления театър

- 10 декември – Закриване на ФОБИ
- ГАЛА КОНЦЕРТ на солисти от оперни театри от Балкански регион

Уочняват се участията на Опера Пловдив с „Хофманови разкази“ и на Опера Бургас на 6 и 7 декември

Съпътстваща програма:

- Никола Гюзелев - 80 години – записи и издания, посветени на големия български бас.

- Балканска оперна мрежа /БОМ/- обсъждане на платформа Европейска оперна шампионска лига по Програма Творческа Европа – 9-10 декември

- Интерактивен семинар с доц. д-р Лидия Върбанова на тема “Международни аспекти на иновациите и вътрешно-организационното предприемачество в оперните театри”. Творческа среща-дискусия на директорите на оперните театри и неправителствени организации – членове на БОМ и мениджъри на културни институти на територията на Община Стара Загора

- Изложба на черно-бяла фотография от балетни постановки на Държавна опера Стара Загора – автор Петър Турлаков

- Майсторски класове на Веселина Кацарова и на Виенска Музикална Академия – клас по цигулка

- 14 декември – гостуване в гр.Нова Загора с оперетата „Парижки живот“ от Жак Оффенбах, режисьор Румен Нейков, диригент Димитър Косев

- 16 декември – ПРЕМИЕРА! Експериментална камерна оперна сцена „Le mariage aux lanternes“ и „Mesdames de la Halle“ едноактни оперети на Ж. Оffenbach. Режисьор Славчо Николов, сценограф Гендони, диригент Пиер Валтер (Франция)

- 18 декември – зала Колодрум, Пловдив – гостуване с „Набуко“ от Дж. Верди. Участват Амброджо Маести /Италия/, Таня Иванова, Ивайло Джуров и др.

- 20 декември – „Коледни бъркотии“ – детски спектакъл на ДЮСОБ „Маргаритки“ и Опера

- 22 декември - „Коледни бъркотии“ – детски спектакъл на ДЮСОБ „Маргаритки“ и Опера

- 23 декември – Коледен концерт

- 31 декември - Новогодишен спектакъл

Ваньо ВЪЛЧЕВ

Беше обвила стройните си бели крака около кръста му, а с гълкавите си ръце теглеше бърснатата му глава ту към едната, ту към другата си вирната цицка. Той, със затворени очи, ритмично се трудеше над нея и по гърба му се стичаха потни вадички. От време на време изръмжаваше. Тя внимателно го гледаше из под притворените си клепки и откликваше на ръмженето му ту със скимтене, ту с гърлен стон, ту с хрипкашко шептене в ухото му: „Разтапяш ме!... Господи, ох, ще умра!...“

Сред копринените чаршафи виеше тяло и се канеше да умре от удоволствие Джованина Нинова, която преди да стане разследваща журналистка, беше Нина Нинова. Но това беше преди време и в едно малко градче, където три пъти седмично четеше по градския радиовъзел какво е извършил кметът за доброто на населението. Такова монотонно и лишенено от емоции занимание не й беше достатъчно. Тя имаше мечти. Виждаше името си под уводни статии. Виждаше се пред телевизионни камери. Виждаше се сред общество. И тя си сви багажа, остави бележка на любимия да не я търси повече, качи се на автобуса и тръгна след амбициите си. Така се озова при Собственика на регионалната кабеларка „Девет бала“ и на големия областен ежедневник „Жироксон“.

Когато Джованина влезе в кабинета му, той тъкмо броеше квитанциите, за да провери колко души си бяха платили в този ден месечните такси. Първата му мисъл, като я зърна, беше – на другия ден да уволни охранителя на входа. Строго беше забранил да пускат хора, които нямат уговорена среща. Особено след края на работното време. Тикна квитанциите в сейфа, затвори го и чак тогава погледна към нея. Немигащият му поглед я изучи внимателно и детайлно и се спря тежко и неподвижно на педа над главата ѝ, където висеше репродукция на любимата му картина „Цар Иван Грозни убива сина си“. Данните от проучването бяха твърде задоволителни. Малко над среден ръст. Изключителни пропорции. Тънки крайници. Привлекателна музика. И около всичко това – натрапчива сексуална аура.

Собственика погледна за последно трагедията на Иван Грозни и окончателно спря въпросителен взор в нейните. Време беше паузата да приключи.

- Е, госпожице?
- Може ли?
- А, здраст! Навличаш ми се неканена и след туй питаши „може ли?“. Щом не съм те изгонил, значи може. Седни! – посочи ѝ фотойл до малката масичка встравни от бюрото. Седна в другия. – Търси работа, значи?
- Не... Да, да... Ама как...
- Ей така! Да не мислиш, че си само ти?
- Не мисля... Значи нямам шанс...
- Може пък да имаш. Хайде, разказвай.
- Какво?
- От гимназията нататък.

Джованина заразказва. Отначало малко смутено. Струваше ѝ се, че неподвижният му воднист поглед я приковава към облегалката. Опита един свой трик – да пресрещне атаката, като забие очи в неговите. Собственика се усмихна.

- Продължавай, продължавай! – каза. И тя продължи...

Когато съврши, той мълчаливо отвори хладилника, извади бутилка скъпо бяло вино. Взе две чаши от пълната със съдники витрина. Измъкна тапата с няколкък чудноват тиршун и наля. Чашите се изпощиха. Джованина усети, че и тя се изпощи. „Сега ще ме награби, ако ми налитне, за добро ще!“, помисли и замъжка. Никой не я награби. Не я и докосна. Чу зъвна на чашите.

- Хайде, успокой емоциите. Виното го бива, освежава.

Той с две яки гълтки изпи своето. „Няма да ме огре, значи“ помисли си разочаровано тя, отпи и стана.

- Благодаря, извинете, че ви отнех времето.
- Чакай! Ти за какво дойде при мене?
- Ми... за работа. Ама щом нямам...
- Тъй ли? Търгвай тогава!... Утре точно в десет да си туха!...

Точно в десет тя отново почука на вратата на Собственика. Понеже предната вечер не разбра ще й налита ли, няма ли – облече се, както тя се изразяваше, „за каквото излезе“ – всичко по нея беше между съблазнителното и допустимото, предизвикателното и наинвото. Тя си знаеше как според случая, да дава предимство на едното или другото.

РАЗСЛЕДВАЩАТА

- Добър ден.

- До единайсет в телевизията казваме добро утро! Ти какво, да ме свалиш ли искаш?

- Не, не... Ами... Защо?

- Поогледла си се!

- А, не. Аз... – поразмърда се и се докара до наинвото и допустимото.

- Нищо, нищо. Сядай!

Седна. Той напълни от кафеварката две чаши. Остави едното кафе пред нея, с другото седна зад бюрото си.

- Виж какво, Джованик...

Със старателно докаран до загриженост глас Собственика ѝ разказа, как дълго снощи мислил за нелеката съдба на талантливите хора у нас. Каза ѝ, колко е впечатлен от интелигентността на нейния разказ и от амбицията ѝ да постигне мечтата си. От кратката им среща преди вечер проличало, че тя има данни да стигне далече, стига да има кой да ѝ подаде ръка. Той бил готов, зависело дали тя е готова да поеме отговорността и задълженията на разследваща журналистка под прикритие. Много трудна работа, за която той бил определил подходяща заплата.

Джованина слушаше с видимо вълнение тези хубави думи, макар вътрешно да се разсеиваше в очакване „ала-балата“ да съврши и да чуе нещо по-конкретно. Когато той спомена за заплата, тя инастрои уши. А като чу колко точно ще ѝ плаща, усети, че е готова да разследва, ако ще и без прикритие.

Има една подробност, Джованик. Каквото разследваш – няма да се съобщава, няма да излиза в ефир. Разследванията идват направо при мен. Аз ги оценявам и ги прибирам. Докато дойде денят! Тогава и твоето име ще гръмне. Но до тогава – каквото разкриеш, само при мен го носиш! – Собственика стана прав и продължи заплашително: - Сгафиши ли, тесен ще ти стане светът и ще ти се стъжни дереджето! Милост няма да има! И язък ти за таланта и хубостта! Пречени, готова ли си да се заемеш с това?

Тя скочи, застана за миг пред него със широко отворени очи, прегърна го и го целуна. После отстъпи крачка.

- Готова съм! Благодаря!
- Надявах се да се съгласиш. Седни. Официално те назначавам да отразяваш културните събития... Тъй ще можеш да се врши и между интелигентните келеши! Къде си се настанила?
- В хотела съм още...
- Добре. И автомобил нямаш, тъй ли?
- Ох, нямам още...

Той включи разговорната уредба и наред да дойде Церова с формуляр за постъпване на работа. След две минути влезе нещо на износена средна възраст с лисичи поглед.

- Церова, дай на госпожицата да подпише за назначаване. От вчера. В културния отдел...
- Точно така, добре чу - вече имаме такъв! И кажи на Цанко да докара Шевролета на паркинга... Да, да – новия! Действай!...

Закара я на обед в „Папура“. Поръчка морски дарове, някаква скъпна задушена риба и износена средна възраст с лисичи поглед.

- Спокойно! – каза, като я видя как го гледа. – Мене никой не ме проверява... Виж публиката. Тези чистичките бледолики са митничари, те сега не те интересуват. Гледай другите, със ланците по вратовете и с татуирани ръчица. Те са твоя контингент. Виждаш ли онъ със сплесканите уши?

- Тълстия ли?
- Хайде сега, тълстия! Тълст, ама мераклия. Лек форд! Нелегален внос на цигари и май произвежда уиски. Той е твойт човек. Къде му е пивоварната? На кого продава продукцията? Кои са му пласъорите. Как му идват цигарите? Откъде? Как ги вкарва през митницата? На кого ги доставя? Има ли реекспорт за към Запад? Колко мангизи има? До три месеца искам да си го разшифровала!... Наздраве! Рибата е екстра!... И – полека! Няма да питаш много, гледай, ослушвай се, оставай го да се лигави, те тогава най-хубаво се изповядват. От утре почваш да обядваш тук. Той вече те избройка. Минчо Бекона му викат... Аз плащам обедите, макар че, според мене, до три дни той ще започне да плаща. Каквото изкараш от него – за тебе си... Момче, две силни кафета и по едно уиски... И донеси една неотворена бутилка...

Джованина на няколко пъти огледа Бекона. „Отврат! Ама ще го лигавя служебно! Ще го

издоя яко, косматия шопар! Дръж се, Минчо!“, рече си на ум и допи уискито...

Минаха край хотела. Собственика я почака да си вземе багажа – куфарче и малък сак. Закара я в Новия квартал. Гарсониерата беше на третия етаж. Обзведена и оборудвана.

Светозар НЕДЕВ, Вулкан на страсти

- Ето ти жилище.

- Ох, много е готино, мерси! Обаче...
- На „Девет бала“ е, наем няма да плаща.
- Ох, много мерси!
- Харесва ли ти?
- Ох, ужасно страхотно е! Много мерси.
- Стига си охкала и мерсиносвала, ами почери! Тъй ли посрещаш гости? Отвори уискито! В хладилника има лед. Виж издолите за чаши и някакви ядки.

Навън падаше вечерта. Докато тя разнасяше палавото си задничче на сасам-натам, той се отпусна на дивана, смигна към тавана, усмихна се и включи някаква едва мъждеща настолна лампа.

Наляха си, чукнаха чаши и пиха за бъдещата кариера и събъдането на мечтите. На половината бутилка тя се прехърли на дивана и се прилепи до Собственика. Тънките ѝ пръсти много бавно започнаха да разкопчават ризата му...

Той си тръгна късно след полунощ, доволен от видяното, пиннатото и вкусеното... „Ох, добре започна, ха дано!“, каза си под душа Джованина, мушка се гола в леглото и веднага заспа, сгущила до цикките си ключовете на Шевролета...

Три месеца по-късно Бекона беше разнежен като в розов облак. Бизнесът вървеше и имаше най-страхотното гадже! Нежна, тиха и майсторка, която го правеше разноглед в леглото. И словоотхлив.

Джованина също беше щастлива. Видя Барселона, Рим и някакъв гръцки остров с бели къщи. Имаше цял гардероб скъпни дрехи и обувки и към тях – всяка в златни гривни, синджирчета, брошки, герданчета и пръстенчета – килограм и триста и двайсет грама, беше ги теглила. А Собственика ѝ повиши заплатата.

Собственика и той беше доволен. От сведенията, които разследващата под прикритие му донасяше. А и от нея.

И тогава се случиха някои събития, които дадоха храна на местните медици. Една нощ някой натроши стъклата на скъпия джип на Бекона и заби три нови-новенички кирки в предния му капак. След седмица, въпреки десетината гавази, запалиха скъпата му лимузина. После една нощ, като излизаша с Джованина от пиано-бар „Белоногата“, ги пресрещна някакъв автомобил с тъмни стъклца. Всички стана за няколко секунди. Изскочиха един с черни кашулки, натикаха го в колата си и го отвлякоха. Джованина се прибра с такси и веднага докладва на Собственика.

След седмица Бекона се прибра изпомачкан, раздърпан и насижен. И прострелян на едно такова място, че май повече нямаше да има нужда от Джованина. Пред полицията и журналистите заяви, че се е изгубил след запой и едва намери пътя. Полицията остана доволна, че няма да се занимава повече със случая. Журналистите измислиха няколко смешни заглавия. За престреляният Бекона не каза. Не каза и, че онези, маскираните го биха, докато не подписа пълен отказ от бизнеса си. Не след много, той изчезна от града. Според някои – и от страната...

В тези пълни с подобни събития времена малцина забелязаха, че Собственика започна да се движи, охраняван от дузина много яки момчета. Купи брониран джип. А в кабинета му наминаха редовно бившите приближени на Минчо Бекона...

- Почини си малко, хубава работа съврши! – каза той на Джованина една вечер, като си пиха уискито в гарсониерата ѝ. – Като мине малко време, ще направиш един голям материал за тази далавера. Ще ти се чуе името. Сега почини.

- А, няма почивка! – в очите ѝ блесна хищен пламък. – Шефе! Попаднах на един източник, ще разбера кой скрои номера на Бекона и му прилага близнеса! Тъкмо съм го омаяла и го разследвам отвсякъде! Още две-три седмици и ще ми изпее всичко. Материалът ще е страхотен! Май ще даваш бонус! Добра ли съм съм?

- Така ли? – той оставил чашата, помърча и запита.

- Един разбойник, шефе. Викат му Тачо Лайфа. Ама някои го знаят Тачо Джихбата. Не си ли го чувал?

Собственика едва забележимо трепна, допи птието си, протегна ръка и я придърпа на коленете си.

- Не съм го чувал – Лайф ли е, Джихбата ли. Не го знам.

И пълзна длан по топлото ѝ бедро... Като се прибра в къщи, веднага набра номер. Дълго звъня в необичайния час.

- Ало, кой си бе, идиот, по това време?

- Аз съм, Джихбата!

- А, шефе, извинявай! Стресна ме.

- Още не съм те стреснал. Забърсал си една нова, а?

- Ами – лайф! Не е лоша. Направо е страхотна!

- Не е лоша, ама може лошо да стане! И да ти втори лайф! Разбрах, че те проучва, нещо разследва! Души курват!

- Хайде бе! Мамка ѝ!

/ от стр. 3 /

ИХУУУ!

Другарята си се уверения, че задоволяват все по-добре все по-растящите потребности у все по-щастливото население. Вярно беше: чрез културата биваше упражнявана опека: тоталитар-социализъм, чиче. Полагаха се усилия партийните дела да бъдат възхвалявани в народотворчеството, но опитите излязоха ялови: не ти ли иде то от вътре, не чини. Ето примерченце за ония напъни:

Гледал ми Добри, хранил ми до деветдесет овчици,
всяка овчица родила по две ми сури агнета,
че му се чуло името в София града голяма,
че го Червенков награди с най-голяма награда.

След тая песня иде ми да по овче заблея бе-е-е-е на среща София града голяма, голяма, още Вълкова, тъй големи са художествените достойнства на прежното изделие. То представлява творчеството отгоре, сиреч ради партийно внушение, внушение, още поръчение. Ала имаше изблици изтодоле, противопартийни, да речем още и кажем:

Мари жено приста,
кой ти даде поста?
Даде ми го Вожда,
дето ме оножда.

х. Атанас ДИМИТРОВ

ЕСЕН

Скитайки в покрайнините на Стара Загора като юноша, там където днес минава магистралата, намерих под един орех малко листче, на което беше написан един стих:

„Хладно стана,
От Балкана паднаха мъгли.
Мъкват птици и мушки
Често дъжд се вали.“

Толкова се развълнувах от тази картина, че дописах:

А гората пожълтява
Пък тревата посивява
Попарена от сланата
И не спира да ръми.
Сънци рядко се показва
Още по обяд залъзва
Вятърът сърдит фучи
И пороен дъжд върти.
Небе с облаци покрито
Долу всичко е измито
Влажно, чисто и блести -
Все пак есен е, нали?

Минаха много години, докато разбера, че намереното от мен четиристишие е част от стихотворението „Есен“ на поета Васил Ив. Стоянов...

ЛЮТИВА ЧУШКА

През 1968 г. излезе книжката „Лютиви чушки“ от Радой Ралин с илюстрации от Борис Димовски. Благодарение на нашия приятел Христо Марков (Хетката) се снабдихме с книжката и я разнасяхме наляво-надясно. Още повече, че групата старозагорски студенти живеехме в близост до ул. „Латинка“ и почти всяка сутрин, отивайки на лекции към центъра, чухахме гръмогласния Радой

ГОЛЯМАТА ЦЕНА...

В интерес на научната истина трябва да упомена, че се има пред вид действителна особа, партийно стопанисвала Пловдивски окръг. А кой кого е онождал, аз не съм никому светил, но и ти знаеш, че всяко крушле има си опашле.

В старопрестолнината подвизаваше се друг един окръжен партсекретар и в негова чест съчинена бе песнопка, от която помня само

Бат Никола, бат Никола,
няма вече кока кола
с ученичка гола.

После-пис: горното екна, па отекна кога биде он капичнат, но още преди печалното събитие чуеше се (моето Драганово е на 22 км. от Търново), дека местният вождяга общал ученички да му играят голо хорче, блазия им. Едно ма учудва: защо ли певецът е премълчал своето име: бе нали свобода (+ равенство, + братство), пък... Мисля, че тъй е постъпил от скромност, в ония край обитаваме най-скромните измежду най-скромните българи. А може би решил е да представи възможност някой изследвач да защити докторат като издирчи цялото произведение и създателя му.

Изнесените фактове (три на четири) убедително говорят, че: а) нищо не отминава безследно, тоест виждаме предицени на чалгата; б) между социфолка и каптакъф има пряка прием-

ственост. Изпаднал в споменова нега, идва ми на ум текст с обявен автор и композитор:

Нашият Захари футболист е,
всеки ден тренира той до здрач,
пред вратата топката изчиства
с качество на най-добър играч.
А когато пусне струга
двойна норма дава той
и за тая си заслуга
с право станал е герой.

Aх, какви бяха ония времена: красота, ех, какво знаят не живелите ги, абе нищо не знаят, ама да са живи и здрави. Ей на: Тати носи, мама меси,
да живей труда
на тати по гъбъра.

Няма поколенчески дрязги, хър-мър няма, така беше в соца: дружно крачехме напред, и стари, и млади, баща, майка, отроци, отроковици заедно вървяхи и вървейки вървешком и вървешката градяхме новия живот, а той пък градеше нас: диалектическа взаимовръзка, че и отгоре, и отдоле, отвсякъде значи, няма противоречия между поколения, всичко е по мед (пчелен) и масло (мандарджийско), точно както предричат класиците на сами себе си, тоест на марксизъм-ленинизъм-сталинизъм-живковизма.

Румен СТОЯНОВ

Рафаел СМИРНОВ

ОТКЪСИ ОТ НЕИЗДАДЕНА КНИГА

Научете се да стопявате мислите в себе си, подобно снежинки по мека пръст! Трупате ли преспи сняг във Вас - ще изстинете. Бъдете нежна зима!

Има ръждясали хора. А знаете как се чисти и предпазва от ръжда... За Бога - не ръждясвайте!

Да чуеш хубава песен за първи път - има ли нещо по - чаровно?

Този, който не познава шума, не ценит тишината.

Ядох храна, дето и кучетата не я ядат. Хареса ми!

Не доразвивайте чужди идеи! Създавайте свои.

Болест не се цери - болест се забравя.

Смехът не е задължителен.

Който съзерцава небето, говори с Бог. Който говори с Бог - съзерцава небето.

Крум ГЕОРГИЕВ

АЗ СЪМ БЪЛГАРЧЕ

Аз съм българче, макар че рейтинг мой, не струваши и петаче. Татко ми е фен на селесаото, на Дилма, кафето и какаото, майка ми - с вродена меломания, влюбена в Италия, в Испания, батко зубри немски, кака Тонка „Парле ву франс“ е франкофонка, бабите - Калина и Мария влюбени са в Путин и Русия, дядо и последната си риза ще даде за гръцката „Сириза“, братовчедите ми, тарикатите запиляха се в Канада, В Щатите.

Само аз и мойто вярно куче от Буквара наши все още учим...

Тихомир ТРАЙКОВ, Кукер

СВИНЕ

Пред едно ТКЗС
по обяд, в маранята,
бъбреха две-три свине
за престижа на свинята.

- Вярно, че ни уважават
зърно дават ни, мамули,
но от нас те после правят
маратонки и цървули,

пушена сланина цели каси,
правят чанти и тиранти,
топки футболни, пържоли
и Човекът коли, коли....

- Ех, съвсем, съвсем не зная
где ще му излезе края!...

В този миг едно прасенце долетя
и настървено загръхтя:

- Новия фураж докараха,
старите свине се скараха,
грабят сякаш е имане,
за вас няма да остане...

Макар и с негодуваш вид

свинете за храна се втурнаха,

там ядоха с апетит,

дори в коритото се гмурнаха.

ФОНДАЦИЯ
ИНТЕЛЕКТУАЛЕН КЛУБ
•КОСМОС•
ДИМИТЪР БРАЦОВ

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ
тел: 042/649-110 , 042/980-088, GSM 0888790135

Зам.главен редактор: Красимира БОЖАНОВА

Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ

Издател: НЧ „Даскал Петър Иванов“

e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: „ЛИТЕРА ПРИНТ“ АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!

Аbonament - само в редакцията

СМЕСВАНЕ НА РЕАЛНОТО С МИСТИЧНОТО

Да пиша за творчеството на Виолета БОНЧЕВА се оказа за мен повече от отговорна, и едновременно с това, трудна задача. И това не само защото с нея сме свързва творческо, а в последните години и житейско приятелство, а поради факта, че тя е автор на почти десетина книги, които са различни както по жанр, но така също и с енергията и темите, които всяка една от тях носи. Нейни стихове, интервюта и разкази са преведени на английски, испански и арменски език и са отпечатани в Мексико, Чили, Аржентина, Гърция, Съединените щати. Виолета Бончева е автор на следните поетични книги: Мокър етюд – 1990, Огледало – 1995, Повикан миг – 1999, Няма да има сбогуване – 2005, В пъпа на луната – двуезична стихосбирка, 2008; История на заболяването – разкази и новели, 1998; Голямото сомбреро – двуезична книга за деца, 2003 и сборника с разкази „Лилиум”, който е последната нейна книга, в която историите на героите й имат драматичен привкус вследствие трудовата емиграция в чужбина, в която се развиват тези събития, като наред с техните съди и премеждия, читателят има възможност да опознае други светове и култури, което авторът прави с майсторска и забавна увлекателност. Може би затова помага фактът, че от 2000 г. до 2003 г. тя живее и работи в Мексико, а така също, че през по-голямата част от живота си тя пътува и обикаля различни страни, което допълнително обогатява творческия ѝ свят и й дава повод за нови теми...

Наскоро Виолета Бончева ми подари една от своите стихосбирки, в която беше и лубимото ми нейно стихотворение „Реката“. Зарадва ме искрено. Преди да я прочета, не знаех, че в тази тънка книжка с пълното с надежда заглавие „Няма да има сбогуване“, ще открия и други стихотворения, които впоследствие ще ми станат не по-малко любими: „Горски нощи“, „Едър сняг заваля“, „Пътеката“, „Огледало“ и други. Стиховете в тях са ярки и запомнящи се образи, които изненадват със своята многопластовост:

*Изкачи се студът
до зеления връх на дървото.
После стръмно се спусна
и се плъзна по мойте ръкави,
и опипа гърдите ми твърди –
скитник зъл – под палтото.
Аз вървях срещу него
със очи закопнили за бяло...*

Край на това стихотворение е с философска дълбочина и въпроси, чиито отговори остават неизказанни и сякаш недостижими, като зарове, хвърлени в дъното на тъмното, където очите недовиждат:

*...А човекът се спира,
цъка, трие очи и се кръсти-
щом в октомври вали-
през декември какво ли го чака?
Драска влажен кибит,
пали къса цигара на въксен.
Дълго кашля след туй...
И самотен изчезва сред мрака.*

В „Еделвайси“ светът на автора е изграден от стръмници, върху които расте „бялата трева“, сполучлив образ на познатото ни планинско цвете. Тези духовни зъбери ни вдигат над ниското и ежедневното, там където пътеките свършват, а нагорнищата са опрели гръб в небесното. Те са не само примамливи, но и опасни с бездните покрай тях, но това не отказва автора да ни изкачва нагоре чрез вечния стремеж на человека към красивото и извисеното, на крачка от трагично:

*...И моето единство ме напусна,
а с него и светът се раздои –
душата ми се спусна към морето,
а тялото – под белите треви.“*

В тези стихове непристъпното освен мечтата на человека да го покори, крие в себе си и драматичност, която идва тогава, когато е увиснал над пропастта, прилепен на козията стена, далече от сигурността на равното и търдото:

*...Но рижав облак, вихър неочакван,
внезапно се разтвориха над мен
и тялото ми екочено в стената,
застина като камък съвършен.*

Тук преходното и тленното, се слива с търдостта на камъка, опитвайки наивно

да надмогне времето.

В стихосбирката „Няма да има сбогуване“ след „Реката“, което е с посвещение към Светлозар Игов, най-силното и близко до сърцето ми е стихотворението „Горски нощи“, чието стихосложение е изградено от кратки и стегнати стихове, които са като напречни струни, опънати докрай и лишени от излишна словесна бъбровост:

*Козето мляко плиска надолу,
стадото вдига прах до небето.
Вимета тежки, като олово –
върхът далече – близко дерето.
Мъжки раздумки, толкова стари,
с жълта ракия и змийски лапад.
Господ да пази всички кошари
на връх баир и по-нататък.*

Сюжетната линия на стихотворението отново ни води по стръмнина към въображаемия връх, където са козите кошари, който сякаш продължава в незримото и отвъдното. Имаме смесване на реалното с мистичното, на фона на бинарни опозиции:

*Огън ще писне в тайната доба –
болните нови, песните – стари,
ще се надигнат в два тъмни гроба
трима хайдути, двама овчари.
И ще извият тежко хорото-
месецът гърбав да онемее,
старатата сова – с въглен в окото...*

Тревата съска, зелено тлее.

Има някаква недоизказаност в поетична фраза, но тя е нарочно търсена от автора, която я доизказва смисъла и асоциацията, която образите в нея предизвикват.

Финалът на „Горски нощи“ е отделен и освен с графичната си и модерна разчуленост, поразява и с художествената си инвенция и драматизъм, в строфи с лаконична тежест:

*...Бурени гъсти, камъни стръмни,
козето мляко да е проклето –
нощни раздумки, докато съмне...
Цялото стадо
падна в дерето.*

За мен стихове като тези заслужено заемат своето място до най-добрите съвременни образци на поетичната словесност. Те са като пламък, който изпърварва огъня, като тяга, която предхожда усилието. Стръмнината, която в началото е била в линейна проекция нагоре, в края на стихотворението се обръща, превъртайки бездната в огледално и симетрично отражение на върха. Стиховете, наситени с алузии.

В „Няма да има сбогуване“ на Виолета Бончева особено място заемат стихотворения, чиито теми са свързани с България и родното, с националното и непреходно чувство на синовна общ към род и Родина. Това са: „Завършане в България“, „На гроба на баща ми“, „Хухла“, „Моят град“ – посветено на града, в който и аз живея, Стара Загора. Думите в тях са натежали от носталгия към Отечество, когато си далече от него и радостта от завършането, от лична тъга на автора по непрежалимите и най-близко до сърцето и кръвта ѝ хора. Стихотворна изповед без излишен патос и ешафодни думи, лишена от декларативност и с човешка общ към онова, което е в началото на всеки и към което се завръщаме все по-често, и по-често, с натрупането на годините... Спомени, която стоплят и едновременно с това натъжават. Творчески „изревнувах“ своя град от Виолета Бончева, както тя повелително приканва в стихотворението си „Моя град“ посветено на Стара Загора, където освен нея живея и аз, а заедно с нас и немалко талантливи писатели, поети, художници и музиканти, които имат своя творчески принос този град да се нарча все още град на липи и на поети. За Стара Загора са писали не един и двама старозагорски автори.

...С годините всички те са защитавали с написаното от тях легендата, че точно това е града на липите и поетите, макар напоследък да чувам, че тези думи не са нищо повече от една остатяла щампа, която избледнява с времето. И може би е така, за което най-вероятно вина имам и аз самия, но ето че Виолета Бончева с „Моя град“ ме опровергава. Нещо повече – тя е едновременно и продължител, и стожер на поетичните традиции в Стара Загора. И не само в нея, а чрез преводите на творбите ѝ на различни

езици и в различни страни, тя прави така, че името на родния ни град да се чува на хиляди километри, далече от него. Нейни стихове, интервюта и разкази са преведени на английски, испански и арменски език и са отпечатани в Мексико, Чили, Аржентина, Гърция, Съединените щати. Колко обич има в стиховете ѝ:

Светлин СТОЕВ, Възнесение

*Ревнувай ме от моя град зелен,
ревнувай ме под шапката му сина,
под всеки сняг и всеки земен ден,
под влажната му липова стихия.*

*От бъдещето ме ревнувай ти,
защото аз съм тук, но там отивам
със моя град от пролетни липи,
достоен и за седомто си име.
Там моите мечти ще отнеса,
родени под зелените му нощи.
И ако кажеси :вървам в чудеса-
във него ще живеем дълго още.*

В „Няма да има сбогуване“ има и поетични импресии, които очароват с образите си инвенции: „Празник“, „Цветница“:

*Яйцето ли прилича на лале
или лалето на яйце
някакъв пролетен шемет лъха от тях
гълташи ги с очи
и мяташи надеждите си
към ароматните тави
с прегорели сълнца
непременно замирисва на люляк
и мама рисува червени кръстове
по целата ни.*

Модерен и свободен стих, освободен от пунктуация и всякакви поетични окови, но в същото време стегнат в едно цяло от негово величество ритъма, с ярки образи, оправдаващи докрай заглавието на стихотворението. В стиховете си Виолета Бончева е далече от зовоалираните метафори и литературния камуфлаж...

Авторката не седи в преддверието на човешката душевност, а чрез въпросите си навлиза дълбоко навътре в нея, където обитават сложните и противоречиви човешки емоции, с които човекът не винаги успява да се пребори. Тя стига до най-тъмните и отдалечени къгчета на обвития му от въпроси, като с бингове, свят без да се страхува да пита, макар отговорите да са трудни и неизказанни. Видимото прелива в незримото, доловимо само от вътрешните очи и уши на прелистващия страниците...

Темите за преходното и тленното, за смъртта и за онова, което идва след нея, откриваате в стихотворенията: „Есен“:

*Така си се врязала в мен
с твоите жадни шумове
на кръгла вода и дъх на кафяво,
че ако не превържащо целото ти
с нещо снежно и бяло,
ще загинеи.*

Но най-вече в „Огледало“:

*Старее огледалото пред мен,
на времето закон и вечно право,
но моят дух, все тъй несъвършен,
витае в тебе, мое грешно мяло.*

*Дори след туй светът да заличи
последната ни спирка с имената,
дори забравени през време и води*

*се срецнем в някой стрък или череши –
о, мое мяло, нека да боли
животът по обвивката ни грешна.*

Неподправена поетичност, която оставя смисъла и образа да водят читателя в лабиринта от думи, без да се препъват и бълскат в тях. Емоции от виолетовия спектър на тъгата, на която е подвластно само живото.

...В свободния стих нейната многоцветна същност се излива без граници и в същото време е лишен от излишна бъбровост. Авторът и читателят са в словесно танго. Виолета Бончева остава вярна на себе си и поетичното си кредо във всички свои книги. Стихотворенията ѝ се отличават с отприщена чувствителност. Звучат с искреността на изповед. Образите от Мексико и България сякаш се редуват: Сиера Мадре и Балкана – Монтерей и Стара Загора – Мексиканския залив и Черно море – тортилите и баницата.

Освен като поет Виолета е позната на читателската аудитория и като преводач от испански език. Нени е преводът на книгата „Куп счупени огледала“ на Беатрис Джована Рамирес. Сборникът със 66 къси разказа е с интригуващото уточнение „Микрофанзии“, написани в сцени за пингбек“ (пингбек позволява на блогъра да получава автоматично уведомление, когато някой публикува нещо в блога му). Не един и двама са испаноговорящите поети, които са преведени от Виолета Бончева, като трябва да отбележа, че тя също има свое място в множество испанскоезични антологии и литературни списания в Испания, Чили, Аржентина, Мексико. Нейни стихове са преведени на английски и публикувани в САЩ. Авторът е на двуезична книга за деца „Голямото сомбреро“ – 2003 г., както и на книгите с разкази и новели: „История на заболяването“ – 1998 г. и „Лилиум“ – 2013 г. В своите белетристични книги тя е вещ познавач на характерното в портретираните детайли при изграждане на своите литературни герои. Образите са пълнокръвни, без да бъдат лишени от слабости, но винаги водени от усета за правилното. Посоките в компаса на човешките им ценности съвпада с този на автора, без това да се натрапва. Животът на героя от разказите в „Лилиум“ прилича на топче във флипър, което се бълска в обстоятелствата, търсещо изхода със щастливото число. Това са истории, разказани от Бончева с лекота, в които има много тъга и много смях. Авторката ни предлага една драматична комедия на живота, която се разиграва в Калабрия, в Мексико, в Гърция, в родината... Директори и взривове с къс фитил от нейния живот, в който съдбата милостиво я е срещнала с различни по характер и поведение хора („Една истинска история“). Литературните герои имат ясна граница между доброто и злото, която не преминават. Живеят между сенките на страхове си и полусенките на мечтите си, които не ги напускат до последно, макар да са в условия на трудова емиграция в чужбина с цената на много унижения... Съвременникът ни има свободата да прониква и открива непознати за него светове, и всичко това разказано увлекателно, и без да доскучава. Думите, които Бончева използва в изграждането на литературните си образи, са обли и гладки, ненатрагчиви. Сюжетната линия се движи плавно. Фабулата е постепенна, но това не пречи в някои от разказите да има момент на изненада от случилото се... Нейната проза има функцията на очевидец, запечатал и напомнящ ни с настойчивост, че където и да идем, трябва да останем човеци. Смисълът на живота преминава през смисъла за любовта и мястото ѝ в съдбата ни.

Бих искал да добавя в заключение, че ако в прозата на Бончева намирам пътни и ярки човешки образи и съди, които по различно време и начин достигат до своя личен катарзис, то в поезията ѝ на много места за мен има почти космическа тъга, в к